

Војнопензионерске теме и дилеме

УСКОРО ПЕНЗИЈЕ ВЕЋЕ ЗА 5,5 ОДСТО

Императив Удружења војних пензионера Србије управо је враћање пензијског и инвалидског осигурања у Фонд за СОВО, дакле тамо где припада, јер је то једини начин да се отклоне све аномалије до којих је дошло од када су војне пензије, без оправдања, могло би се рећи чак и грубим насртајем на вишедеценијску праксу, пребачене у РФ ПИО. Био је то експеримент у живо тадашњих власти које су у многим областима убрзано урушавале привреду, војску и државу.

Влада Републике Србије усвојила је (на седници од 3. новембра) Предлог закона о буџету за 2022. годину, који предвиђа укупне буџетске приходе и примања у износу од 1.516,8 милијарди динара, при чему је овај документ превасходно развојног карактера. Предлогом буџета предвиђени су укупни расходи и издаци у износу од 1.717 милијарди динара. Пројектовани дефицит државе у 2022. године износи три одсто, при чему ће јавни дуг на централном нивоу власти на крају 2022. године бити до 55,5 одсто.

Буџетом је предвиђено повећање пензија и плата у јавном сектору. Пензије ће, по примењеној швајцарској формули, бити веће за 5,5 процена, а сви пензионери ће почетком следеће године добити и додатних 20.000 динара. Када је реч о повећању плата, предвиђена су повећања плата запослених у јавном сектору од седам процена, док ће зараде за запослене у војсци, здравству и социјалним службама порастати осам одсто.

Буџетом је за капиталне инвестиције на нивоу опште државе предвиђено 486 милијарди динара, што је 7,3 одсто БДП-а, стоји у саопштењу Владе Републике Србије.

Државна издвајања за пензије ће готово извесно да пробију средњорочни лимит из фискалне стратегије за 2022. са пројекцијама за 2023. и 2024. годину. Може се закључити да ће кретање расхода за пензије и убудуће бити опредељено швајцарском формулом.

Пројектована путања ових издатака, према тумачењу Фискалног савета Србије, рачунски је исправно урађена за 2022. годину, у којој долази до њиховог релативног пада (са 9,9% БДП на 9,7% БДП-а). За остатак периода који Стратегија покрива, 2023. и 2024. годину, пројектован је даљи релативни пад расхода за пензије (за око 0,2 п.п. БДП-а годишње) што је динамика која се не може сматрати кредибилном из два разлога. Први је техничке природе. Наиме, за 2023. годину Стратегија предвиђа индексацију пензија од 5,6%, а то је осетно ниже од процентуалног увећања који би се добио применом постојеће швајцарске формуле (она би резултирала повећањем од најмање 7%, узимајући у обзир актуелна кретања нето зарада и инфлације) – што не делује реалистично. Други разлог је економске природе. Судећи према Владиным пројекцијама, расходи за пензије би до краја 2024. године требало да падну на 9,3% БДП-а, што би било испод границе од 9,5% БДП коју је Фискални савет, на основу иску-

ства упоредивих земаља и актуелних друштвено-економских прилика у Републици Србији, идентификовао као доњи праг расхода јавног пензијског система.

У плану је измена правила за достизање одрживог нивоа расхода за пензије, што је имплицитна потврда да они неће претрпети релативно смањење колико се предвиђа у трогодишњим пројекцијама. Формула за усклађивање пензија интегрални је део пензијских система у готово свим земљама ЕУ, укључујући и пензијски систем Србије од његових зачетака 1922. године. У прошлости је било неколико епизода током којих је она стављана ван снаге – последњи пут 2018. године, да би две године касније почела поново да се примењује (пензије се почев од 2020. године индексирају по швајцарској формули).

Постојећа швајцарска формула доводи до постепеног смањења нивоа расхода за пензије у односу на БДП, што је додатно наглашено услед континуираног смањења броја пензионера током последњих неколико година након примене пензијске реформе из 2014. године. Фискални савет је става да би требало додатно унапредити и ојачати механизме фискалних правила, укључујући швајцарску формулу, како би се омогућило да се пензијски расходи у дугом року крећу у интервалу који је друштвено и економски пожељан, што се чини да је и Влада препознала најављујући могућности за унапређење и оснаживања швајцарске формуле у наредном периоду. За које год се техничко решење Влада определи, важно је да се омогући стабилизација фонда пензија на економски одрживом и друштвено прихватљивом нивоу јер су пензије најосетљивији и највећи сегмент јавних финансија.

Фискални савет, како су пренели неки медији, тражи да се не мења „швајцарска формула“. Евентуалне модификације важећег начина усклађивања никако не би требало спроводити без свеобухватних и сврсисходних анализа.

Упркос чињеници да се не очекује да ће јавни расходи до краја године премашити оквир који је постављен октобарским ребалансом, као и да би раст БДП-а могао да буде између 6,5 и седам одсто, како у својој анализи потврђују из Фискалног савета, ипак остају неумољиви када је реч о промени „швајцарске формуле“ којом би се пензије усклађивале на другачији начин него што је то сада.

Како се већ више пута у јавности могло чути савези пензионера Србије и Војводине предлажу влади да то усклађивање уместо садашњих 50 према 50, у наредној години буде 70 према 30 у корист раста плата. То би био начин да се заустави даљи пад удела пензија у просечној заради који сада за све категорије пензионера износи 45,4 одсто, показују статистички подаци Фонда ПИО од августа ове године.

Разлог за такав опрез представници Фискалног савета правдају тиме, да садашњи трендови привредне активности указују да је током трајања епидемије прогнозирање макроекономских индикатора и даље веома отежано и да су нагле промене тренда и те како могуће. На пример, уколико се убрзање инфлације отргне контроли, то би могло да има приметан негативан ефекат.

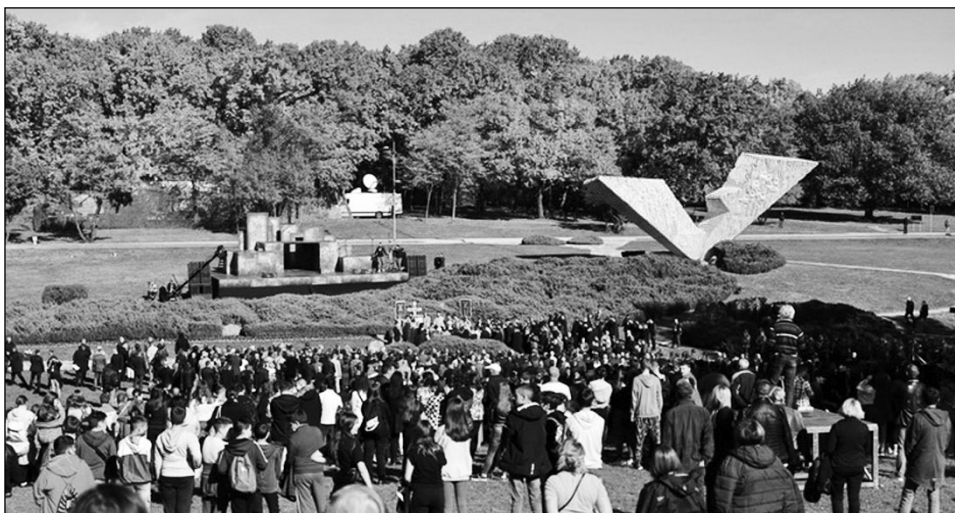
Тренутни трендови привредне активности указују на то да би (ако не буде неких већих шокова) раст БДП-а Србије у 2022. највероватније могао да буде између четири и четири и по одсто. Међутим, глобални економски раст у 2022. и даље је неизвесан и то може у великој мери да утиче на привредна кретања у Србији.

Осим могућих нових таласа пандемије и епидемиолошких ограничења, на успоравање глобалног привредног раста свакако може да утиче раст цена сировина (пре свега енергената), односно убрзање инфлације на светском нивоу.

Војне пензије су ипак нешто посебно у највећем броју земаља света. Већи део планете, пре свега развијене државе, има уређен систем војних пензија које се другачије формирају у односу на цивилне. Њима се изражавају све специфичности војне професије и на одговарајући начин обезбеђује социјална сигурност пензионисаних официра и подофицира.

Императив Удружења војних пензионера Србије управо је враћање пензијског и инвалидског осигурања у Фонд за СОВО, дакле тамо где припада, јер је то једини начин да се отклоне све аномалије до којих је дошло од када су војне пензије, без оправдања, могло би се рећи чак и грубим насртајем на вишедеценијску праксу, пребачене у РФ ПИО. Био је то експеримент у живо тадашњих власти које су у многим областима убрзано урушавале привреду, војску и државу.

Звонимир ПЕШИЋ

Председник Вучић предводио церемонију Дана сећања на жртве у Другом светском рату

ПОШТА ПОСТРАДАЛИМА

Председник Републике Србије Александар Вучић предводио је 21. октобра у Спомен-парку „Крагујевачки октобар“ у Шумарицама церемонију обележавања Дана сећања на српске жртве у Другом светском рату и 80 година од масовног стрељања цивила у Крагујевцу. Церемонији је присуствовао потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић. После молебана и помена страдалима, који је служио епископ шумадијски Јован са свештенством, председник Вучић положио је венац код споменика „V3“, подигнутом на месту где су 21. октобра 1941. године немачке окупационе снаге стрељале ђаке и професоре крагујевачке гимназије.

У знак сећања на страдање невиних цивила у Крагујевцу одржан је и традиционални „Велики школски час“ на коме је изведена поема „Црни дан“ Душка Радовића. Реч је о првој поеми наменски написаној за ту манифестацију, а која је изведена 1971. године.

Масовно стрељање цивила у Крагујевцу сматра се једним од највећих злочина немачке војске у Другом светском рату, а стрељање је вршено 19. 20. и 21. октобра. Музеј „21. октобар“ располаже подацима о 2.796 стрељаних цивила од којих је било око 300 младића и деце узраста од 12 до 20 година, а међу њима били су и ученици Прве и Друге гимназије и Учитељске школе, као и младићи који су радили у Војнотехничком заводу.

Извор: *Сажм МО*

Дан ослобођења Београда

ЗАХВАЛНОСТ ОСЛОБОДИОЦИМА

Поводом 20. октобра, Дана ослобођења Београда у Другом светском рату, положени су венци на Споменик ослободиоцима Београда. Државну церемонију предводила је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Дарија Кисић Тепавчевић, уз присуство представника Града, Министарства одбране, СУБНОР-а, представника Руске Федерације, Белорусије, Азербејџана, Казахстана, Грузије и генералног конзулата Јерменије у Републици Србији, удружења која његују традиције ослободилачких ратова Србије и грађана.

У име Клуба генерала и адмирала Србије венац су положили генерали Миломир Миладиновић, Лука Кастратовић и Вукајло Чађеновић.

Представници Клуба пошту ослободиоцима Београда одали су у свечаним униформама

Сећање на стрељане Краљевчане 1941. године

ПАРАСТОС НЕВИНО ПОБИЈЕНИМА

Прошло је тачно 80 година од крвавог октобра 1941. године, када су окупационе снаге немачког Вермахта у знак одмазде стрељале 2.255 неужних грађана, по принципу 100 стрељаних за једног погинулог немачког војника и 50 за рањеног. Оваква наредба је била само у Србији и имала је за циљ да се унесе страх међу становништво и спречи болом каква оружани отпор. Овом злочину су претходиле заједничке оружане акције партизанских и одреда ЈВуО који су Краљево и регуларне снаге Вермахта држали у блокади. Прва група невиних људи и деце је приведена и затворена у локомотивску халу жељезничке станице у Краљеву 14. октобра, а стрељања су извршена од 15. до 20. октобра. Међу стрељаним највише је било Срба, али је убијено и 54 Руса и 60 Словенаца који су у Краљеву потражили спас од немачког терора.

Као и сваке године, 14. октобра је најпре одржана комеморативна седница у сали Скупштине града, да би се активности наставиле у Спомен парку, где је и гробље стрељаних. Пре свих на гробље су изашли потомци стрељаних, запалили свеће на спомен-обележјима и помолили се за душе својих најмилијих, Звучи сирене су најавили почетак протоколних активности, након чега је Градски хор отпевао химну Боже правде. Уз полагање венаца сенима стрељаних су се поклониле бројне делегације: пре свих потомци стрељаних а затим града Краљева, Рашког управног округа, Војске Србије, Полиције, Жандармерије, СУБНОР-а, братског града Марибора, бројних удружења, организација и друштава, међу којима и делегација градског одбора УВПС.

Парастос невиним стрељаним суграђанима су, као и сваке године, служили свештеници Епархије жичке.

Окупљенима се кратко обратио градоначелник града Краљева. Општа порука је да се увек сећамо и не заборављамо овакве догађаје и људе страдале у њима, али да праштамо уз жељу да се никоме и никада више не догоде.

На крају су глумци Краљевачког позоришта у амфитеатру Гробља стрељаних извели поетско-сценски програм „Балада о вама“. На веома емотиван начин су публици представили те крваве догађаје уз приказ оригиналних фотографија страдалих на постављеном платну.

Овом догађају је присуствовало неколико стотина људи, за разлику од 2020. године, када је било неколико хиљада. На смањење броја свакако је највише утицало стање са корона вирусом и жеља да се људи, а пре свега деца, не излажу додатним опасностима од заражавања.

Ј. Симић

Основано још једно ветеранско удружење

РОДОЉУБИ И ПРОФЕСИОНАЛЦИ

Ветерани војне контраобавештајне службе и војне полиције 23. септембра формирали су Удружење ветерана Органа безбедности и Војне полиције Србије. Удружење је основано ради очувања и неговања слободарских традиција Републике Србије и очувања угледа и етике припадника Органа безбедности и Војне полиције, наставка доприноса одбрамбеној способности земље и остваривања њиховог друштвеног статуса.

Удружење окупља пензионисане припаднике Органа безбедности и Војне полиције (из састава ЈНА, ВЈ, ВСЦГ и ВС), Војне службе безбедности и Војнобезбедносне агенције.

На Скупштини одржаној у Дому гарде на Топчидеру, у складу са прописаним епидемиолошким мерама заштите, уз присуство гостију из Управе за традицију, стандард и ветеране Министарства одбране, Удружења ветерана Војнообавештајне агенције, Удружења војних пензионера, Управе Војне полиције ГШ Војске Србије и Војнобезбедносне агенције МО Републике Србије, ветерани су изгласали Статут, изабрали органе Удружења и донели одлуке неопходне за будући рад.

Међу делегатима нашли су се некадашњи оперативци и командири, начелници и руководиоци, прекаљени борци, генерали војне контраобавештајне службе и војне полиције, колеге, пријатељи и другови.

За председника Скупштине Удружења ветерана органа безбедности и војне полиције Србије једногласно је изабран дугогодишњи припадник и руководилац војне службе безбедности, генерал-мајор у пензији, др Тодор Петковић.

Тодор Петковић је у свом обраћању између осталог рекао: „Свима нама је добро познато да систем у којем смо радили и у којем активни припадници Органа безбедности и Војне полиције и данас раде, по дефиницији представља систем у којем владају строги принципи тајности, хијерархије, субординације и координације. Истовремено, такав систем чине одабрани, школовани, оспособљени и

Одржана десета редовна
(трећа дописна)
седница ГО УВПС

ДОНЕТЕ НЕОПХОДНЕ ОДЛУКЕ

Пандемија вируса корона и даље не дозвољава да се редовне активности Удружења војних пензионера одвијају онако како је планирано, то јест окупљањем делегата и чланова у одвијању појединих активности, било да су у питању скупови или активности у којима се ангажује већи број људи.

За последњу седницу Главног одбора УВПС материјали су послати 27. септембра са следећим дневним редом: (1) Усвајање записника са друге дописне седнице ГЛОД и извештаја о раду УВПС између 2. и 3. дописне седнице ГЛОД Скупштине УВПС; (2) Доношење одлуке о додели признања поводом Дана УВПС; (3) Доношење одлуке о укидању ОпОрг УВПС Бачка Паланка и превози у Месну организацију ГрОрг УВПС Нови Сад; (4) Доношење одлуке о укидању ОпОрг УВПС Сурдулица и превози у Месну организацију ГрОрг УВПС Врање; (5) Актуелни проблеми у остваривању здравствене заштите војних пензионера; (6) Усвајање ребаланса финансијског плана УВПС за 2021. годину.

Примедби и сугестија на послати материјал није било. Гласачки листић послало је свих 35 чланова и сви су били важећи.

За усвајање записника са претходне седнице гласали су сви чланови Главног одбора. Извештај о раду између две седнице такође је једногласно усвојен. Сви чланови Главног одбора подржали су листу предложених чланова за признања Удружења војних пензионера Србије. За укидање Општинске организације УВПС Бачка Паланка и превози у новосадску организацију гласала су 34 члана, док је један био против. По истом принципу донета је и одлука о присаједињењу организације у Сурдулицу која ће убудуће деловати у склопу Градске организације у Врању. Подржан је и материјал о проблемима у остваривању здравствене заштите војних пензионера.

Ребалансом буџета „испеглане“ су цифре прихода и расхода које нису могле да буду реално планиране, јер је план рађен као да нема корона. Разуме се и ребаланс је једногласно усвојен.

Такође је подржан и финансијски план за 2022. годину.

Све у свему донете одлуке омогућавају даљи рад Удружења у условима које диктирају противепидемијске мере и обезбеђују наставак материјално-финансијског пословања.

З. П.

опремљени припадници спремни да изврше све постављене задатке, без обзира на ризике. Неки од наших колега су извршавајући своје професионалне задатке дали и највредније – своје животе. Сви ми и даље се осећамо припадницима својих састава и наша срца имају и даље снаге за нашу Службу, за нашу Војну полицију, за нашу Војску и за нашу Србију. Ово је и прилика да се заједнички подсетимо на херојску одбрану и дате животе припадника органа безбедности и војне полиције на Косову и Метохији и посебно на караули „Кошаре“, на бранику отаџбине. Они су се као родољуби и професионалци високо уздигли и постали хероји Србије, чија ће слава вечно трајати. Тада донете одлуке да нема одступања назад јер је „из нас Србија“ треба тражити у људским, породичним, моралним, карактерним, традиционалним, етичким, безбедносним и професионалним мотивима наших ветерана. Они су пример свима нама и будућим генерацијама“...

Руководећи и извршни органи Удружења настављају свој рад на формирању подружница на територији Републике Србије (Нови Сад, Ниш, Лесковац, Краљево и друга места) и стављају у функцију формираних секција Удружења за политику одбране и безбедности, статусна и социјална питања, за неговање традиција и сарадњу и информисање.

Удружење је усвојило и Програм активности до наредне седнице Скупштине који обухвата: сарадњу са Министарством одбране, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Војском Србије у циљу јачања одбране и неговања слободарских традиција нашег народа, организовање стручних скупова, издавачку делатност и пружање разних видова помоћи колегама ветеранима.

Као један од врло важних задатака је и припрема седнице годишње Скупштине Удружења која ће окупити делегате са целе територије Републике Србије и из свих подружница.

Обележавање Дана градске организације УВП Ниш

ТРЕЋОЈ БРИГАДИ ПОВЕЉА УВПС

У складу са неповољним здравственим условима, у малој сали Дома Војске у Нишу 28. октобра обележена је 28-годишњица од формирања Градске организације УВПС Ниш.

На почетку је одата пошта преминулим члановима. Председник УВПС Ниш Милутин Пантелић је рекао да су војни пензионери суочени са огромним недаћама које су задесиле српски народ 1992. и 1993. године и са тешким неправдама које им је чинила држава и њени органи на целој територији СРЈ. У току 1993. године, војни пензионери су одлучили да се организују као Удружење грађана, да би могли лакше дефинисати своје заједничке интересе и циљеве у друштву и лакше и снажније се за њих борили.

Војни пензионери града Ниша, у другој половини 1993. године, формирали су Иницијативни одбор за оснивање градске организације УВП који је бројао 11 чланова. На челу тог тела био је сада покојни Драгољуб Лазић, а касније и први председник Гр.Орг. УВПЈ Ниш.

Иницијативни одбор је извршио све припреме и на седници оснивачке Скупштине 29. октобра 1993. године, којој је присуствовало 793 делегата, завршио процес оснивања Градске организације УВП у Нишу.

Тренутно Гр. Орг. УВПС Ниш, пружа сву правну помоћ својим члановима везано за увећање пензија за 20 одсто, које није ушло у пензијски основ по основу бенифицираног радног стажа, пензионерима који су отишли у пензију до 31.12.2011. године. Пружа се правна помоћ за повраћај износа умањених пензија за период од 1. 11. 2014. до 30. 9. 2018. године, као и у вези са правом на редовна усклађивања и извршена усклађивања од 1. 11. 2014. године до 30. 9. 2018. године.

Удружење је ослончај члановима када је реч о стамбеној проблематици, здравственом збрињавању, и додели солидарне помоћи угроженим члановима.

Пружа се услуга у виду солидарне помоћи за оболеле од вируса ковид-19, као и члановима породица код којих је преминуо члан удружења. На скупу је констатовано да је организација у Нишу у служби својих чланова.

У другом делу седнице уручена су признања Удружења. Највише признање, повеља УВПС је додељена је 3. бригади Копнене војске за веома успешну сарадњу и пружање свесрдне помоћи удружењу у остваривању програмских задатака. Повеља је уручена команданту 3. бригаде Копнене војске, бригадном генералу Слађану Станковићу.

Повеља је уручена и Топлици Илијићу, секретару Гр.Орг. УВПС Ниш.

Плакету УВПС су добили Одељење примарне заштите Ниш, ковид амбуланта (уручена начелнику Одељења потпуковнику Братиславу Максимовићу), медицински техничар у ковид амбуланти заставник I класе Предраг Павловић, затим Драго Вуковић, члан Месног одбора „Ђеле Кула“ Ниш, Обрад Миленковић, члан Гр.Орг. УВПС Ниш, цвећара „Оријентал“ Ниш и Банка поштанска штедионица, Филијала Ниш.

3. Јашовић

У Крушевцу обележен Дан АБХО службе

ВИДАН НАПРЕДАК

Делегација УВП Крушевац, са председником Душаном Самарцићем на челу, 27. септембра присуствовала је обележавању 28. септембра – Дана Службе АБХО Војске Србије у касарни „Цар Лазар“ у Крушевцу.

Свечаности су присуствовали: представник Команде КоВ пуковник Дејан Петковић; градоначелница Јасмина Палуровић; председник Скупштине града Предраг Вукићевић; команданти јединица у гарнизону; представник Полицијске управе Крушевац; директори јавних предузећа и установа града Крушевца; представници Удружења војних пензионера, Организације РВС и Удружења бораца ослободилачких ратова; пензионисани припадници Центра АБХО и 246. батаљона АБХО (некада бригаде) и представници средстава јавног информисања.

У име начелника Генералштаба Војске Србије генерала Милана Мојсиловића, присутне је поздравио потпуковник Дејан Петковић, помоћник команданта Копнене војске за операције.

У име припадника Центра АБХО и 246. б АБХО, присутне госте поздравио је командант свечаности потпуковник Владимир Филиповић, који је између осталог обавестио присутне и о активностима батаљона током пандемије вируса ковид-19, као и о плановима за наредни период.

Центар АБХО је носилац индивидуалне стручно-специјалистичке обуке АБХО војничког састава, курсирања и усавршавања припадника Војске Србије Различитог нивоа из области АБХО, испомоћи у

школовању официра АБХ службе Војној Академији и подршке у реализовању презетих државних обавеза (међународних конвенција и уговора у области ограничења и заштите од ефеката дејства ОМУ). Центар је на основу одлуке министра одбране о променама у организацији и развоју Центра за усавршавање кадрова прерастао у Регионални центар АБХО за обучавање кадрова те службе. У могућности је да реализује задатке за националне потребе, затим земаља региона, партнерских земаља и међународних организација по основу различитих уговора, а формација Центра омогућава каријерно усавршавање и напредовање официра и подофицира АБХО службе.

Батаљон АБХО је основна тактичка јединица АБХ службе, опремљена и оспособљена да делом јединица или као батаљон у целини, планира, организује и спроводи посебне мере противвуклеарног, противхемијског и противбилошког обезбеђења у мисијама Војске Србије и носилац је реализације задатака на целој територији Републике Србије.

У току свог деценијског постојања и развоја до данас 246. батаљон АБХО је успешно извршио све постављене задатке, потврдивши се као препознатљив стуб у систему одбране, уз непрекидан рад и тежњом да настави са техничком модернизацијом за што квалитетније извршавање задатака из мисије Војске Србије.

Овом приликом уручене су награде и признања најистакнутијим појединцима службе. **Мр Александар Симоновски**

Представљени Зборници о страдању српског народа у НДХ

ДА СЕ ПАМТИ

У Дому Војске Србије јавности су представљени зборници Седма међународна конференција о Јасеновцу и О злочинима НДХ у Глагољу, Грахову, Ливну, Дувну и Купресу, у којима су сабрани бројни радови, саопштења и документа која сведоче о геноциду над српским народом и злочинима које је над Србима, Јеврејима и Ромима починила НДХ у Другом светском рату.

Удружење тридесетак универзитетских професора Јасеновац - Доња Градина већ 20 година настоји да, на основу историј-

ских чињеница, постојећих и нових научних истраживања, свету представи истину о многобројним злочинима у НДХ и сачува сећање на жртве усташког геноцида над тамошњим српским становништвом, почињеног од 1941. до 1945. године.

На дводневној Седмој међународној конференцији о Јасеновцу, одржаној у Бањалуци маја 1918. године, истакнуто је да Доња Градина представља највеће страстиште на коме су током Другог светског рата, хрватске усташе, римокатолици и муслимани, убили на стотине хиљада Срба, Јевреја и Рома. Јавности је предочено обиље докумената и научних истраживања о злочинима почињеним у јасеновачком систему логора и затражено да се декларишу као геноцид над српским народом у тадашњој Независној Држави Хрватској.

Обележен Дан оснивања 125. моторизоване бригаде

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ ХЕРОЈСКЕ БРИГАДЕ

У склопу комплекса некадашње касарне Расина у Паруновцу, свечано је обележено 40 година од оснивања херојске 125. моторизоване бригаде. Делегације града Крушевца, Расинског управног округа, Удружења бораца ветерана славне 125. па 63. падобранске бригаде и других Удружења положили су венце на спомен-обележје браниоцима отаџбине.

У војним аналима великим словима уписана је 125. моторизована бригада. У комплексу некадашње касарне Расина, а потом и у касарни Цар Лазар обележен је овај значајан јубилеј. Минутоу ћутања, а потом и интонирањем химне, одата је пошта погинулима.

Телеграмом се скупу обратио и генерал Небојша Павковић, ратни командант Треће армије.

Телефонским путем присутне је поздравио и генерал Владимир Лазаревић, ратни командант Приштинског корпуса.

У Спомен-соби у касарни „Цар Лазар“ постављен је иконостас који су поводом 40 година славне бригаде у Крушевац довели бајкери, а предат је и мурал на коме стоји „Народ памти, Србија не заборавља“. Овом приликом уручене су и захвалнице директору БИА Братиславу Гашићу, председнику Скупштине града Крушевца Предрагу Вукићевићу и команданту гарнизона Крушевац Радету Рњаквићу.

Ангелина Лазаров из покрета Света смелост ветеранима 125. моторизоване бригаде уручила је икону, а повељу председнику Скупштине града Предрагу Вукићевићу.

Херојска 125. моторизована бригада основана је 23. септембра 1981. године у Косовској Митровици, одликована је Орденом народног хероја. За време рата на простору Косова и Метохије погинула су 92 припадника те бригаде. После рата бригада је премештена у Крушевац, а у међувремену, реорганизацијом Војске Србије је расформирана. Њен наследник и

правни следбеник је Расинска бригада, чије је седиште такође у Крушевцу. Помен палим борцима служио је свештенство Крушевачке епархије уз саслужење свештеника из другог округа.

Присутнима се обратио ратни командант 125. моторизоване бригаде, бригадни генерал Драган Живановић, који је поздравио присутне и своје саборце. „Данас смо се окупили овде да евоцирамо успоме на наше погинуле другове, хероје наше отаџбине. Ово је прилика и да се присетимо свих дешавања које смо, ми овде, преживели током ратних дејстава и агресије на нашу земљу. Бригада је прошла тежак пут, а данас сви знају за Кошаре и наше извршене постављених задатака за одбрану државне границе“, рекао је између осталог Живановић.

Мр Александар Симоновски

Плакету је у име новобеоградске организације примио потпредседник ОпОД Симеон Туманов

Општинској организацији
УВПС Нови Београд
додељено значајно
признање

ПЛАКЕТА БОРАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

За допринос у остваривању програма „Култура сећања Новобеограђана“ у очувању сећања на устаничку 1941. годину и нашу антифашистичку борбу, Удружење бораца народноослободилачког рата – Нови Београд, на свечаности одржаној 22. октобра у сали Градске скупштине Нови Београд, доделило је заслужним појединцима и организацијама признања.

Општинској организацији Удружења војних пензионера Србије – Нови Београд, за неговања традиција и антифашистичке борбе додељена је Пластика УБНОР-а Нови Београд. Поред осталих ово признање су добили и Клуб генерала и адмирала Србије, Београдски

форум за свет равноправних, а од истакнутих појединаца и директорка Клиничког центра „Бежанијска коса“ проф. др Марија Здравковић.

У пригодном обраћању свечаном скупу, потпредседник општинске организације УВПС Нови Београд, генерал-мајор у пензији Туманов Симеон, изразио је захвалност на додељеном високом признању, рекавши:

„Општинска организација Удружења војних пензионера Нови Београд је партнерска организација и пројекат „Култура сећања“ Новобеограђана, којег успешно води и промовише председник Удружења бораца НОР-а Нови Београд, господин Ранко Спалевић.

Са удружењем бораца НОР-а, ми војни пензионери, који живимо у Новом Београду делимо исте вредности, па и радни простор у којем непосредно на узвишеним вредностима правде и слободе остварујемо, своје програмске циљеве и дневне задатке.

Општинска организација војних пензионера Нови Београд је саставни и најбројнија организација у УВП Србије, са више од 4.000 чланова. Ради и делује на целокупној територији општине Нови Београд преко својих месних организација, која свака појединачно броји више од 600 чланова.

Не случајно, месне организације које активности проводе на Бежанијској коси, Бежанијским блоковима број један и два – колевке су борбе бежанијских илегалца у тадашњој Бежанијској општини.

Део војних пензионера Новог Београда су у поодмаклој животној доби, а активни су и чланови у удружењу бораца НОР-а наше општине.

Пројекат „Култура сећања“ је високоморална и патриотска обавеза да се сви заједно вратимо високим вредностима НОР-а и да тај део историје не препустимо мраку и забору“ рекао је између осталог Туманов.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2021. године

ДА НЕДАЋА БУДЕ МАЊЕ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 7. октобра 2021. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2021. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Параћин СМ: 32.000,00 – по члану 16.743,20 динара;
ОпОр Вождовац ТР: 32.000,00 – по члану 16.743,20 динара;
ОпОр Нови Београд ЧБ: 30.000,00 – по члану 17.140,00 динара;
ОпОр Панчево ХБ: 32.000,00 – по члану 17.201,00 динара;
ОпОр Земун СБ: 30.000,00 – по члану 1.930,17 динара

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. и на основу члана 3. став 2. Правилника, без ограничења по издржаваном члану.
ОпОр Прокупље ММ: 10.000,00 –
ОпОр Нови Београд ММ: 15.000,00 –
ОпОр Зајечар МЗ: 10.000,00 –
ОпОр Крагујевац ЦМ: 20.000,00 –
ОпОр Обреновац ДЛ: 15.000,00 –
ОпОр Краљево НБ: 10.000,00 –
ОпОр Нови Београд СА: 10.000,00 –
ОпОр Земун МВ: 25.000,00 –
ОпОр Земун СЛ: 25.000,00 –

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 11. октобра 2021. године.

Захтеви који буду достављени од 1. октобра до 31. октобра 2021. године биће решавани почетком новембра 2021. године. **Извршни одбор**

Свечана седница МО „Бежанијски блокови 2“

ОЧУВАТИ УДРУЖЕЊЕ

Обележавање 28 година постојања УВПС на Новом Београду реализује се детаљовањем организације скупова на ниво месних одбора

Скуп је одржан уз поштовање противепидемијских мера

Био је свечани скуп, коме је присуствовало само десет особа јер актуелна пандемија вируса корона не дозвољава масовна окупљања, а све је изгледало као да се окупило стотину војних пензионера или више од тог броја. Општинска организација Новог Београда одустала је од традиционално масовног окупљања представника месних одбора, тако да се скупови одржавају у оквиру месних одбора и то уз веома редуковани број присутних.

Свечана седница МО „Бежанијски блокови 2“ одржана је у просторији Месне заједнице „Козара“. Реферат о путу новобеоградске организације војних пензионера дугом 28 година поднео је Ђорђе Петровић, један од чланова са веома дугим стажемом. Подсетио је на дан када је у сали ЈП „Инфостан“ одржана оснивачка Скупштина УВПС Новог Београда. Било је то тешко време када су урушавана права војних пензионера а земљом дивљала инфлација. У таквом тренутку формирање удружења био је прави потез.

–Те релативно давне 1993. године група ентузијаста, искрених родољуба и људи који су знали да се снају у тим околностима када је држава сваки даном урушавала, окупили су бројне војне пензионере из безнађа у коме су се нашли, осмислили организацију, програм деловања, а онда током наредних година уз велико ангажовање обогаћивали начин рада и деловања, ради пружања помоћи војним пензионерима која је била неопходна. Подсећања на те године почетка рада буди код свих нас осећај поноса и без обзира што године неумитно пролазе, нижу се ево деценије, ми се поносимо део тог великог дела који су започели и стално дограђивали многи људи којима дугујемо неизмерну захвалност. Још смо поноснији што су неки од њих и данас овде са нама, као да су се

Уводно излагање поднео је Ђорђе Петровић

поново заклели да ће у Удружењу војних пензионера радити и у радном веку. Тим нашим људима и свима који су се постепено укључивали у рад Удружења током ових 28 година дугујемо велику захвалност поштовање, казао је Петровић.

Најзаслужнији за историјски ход општинске организације УВП Нови Београд, како је навео Петровић, били су Влајко Ристић, Томислав Симовић, Илија Ђујић, Васо Бунчић, Миленко Глигоровић, Константин Арсеновић, Божидар Бабић и Симеон Туманов.

Садашња организација има неповољни тренд сталног смањења чланова природним одливом. Од 3.958 чланова њих 2.566 или 64 одсто су војни пензионери, док 1.392 или 35 одсто су корисници вој-

них пензија (супруге преминулих чланова). Више од 82 године живота има 41 одсто војних пензионера.

–Услови у којима је радило у последњој деценији били су веома сложени, што је изискивало повећане напоре људи. Јесте тешко и сложено, али нема предаје, то бар ми војници знамо. За сваку ситуацију има решења. И оно што је важно, а порука је председника новобеоградских војних пензионера, чувајмо наше удружење, нагласио је Петровић.

Скupu се обратио потпредседник Општинског одбора Симеон Туманов.

–Препоруке нашег удружења је да годишњицу од формирања обележимо

скромно. То обележавање није пука формалност, ако не сведемо резултате. То је наш путоказ. Наше удружење је организација заснована на међугенерациској солидарности. Треба да се штитимо од опаке болести. Повремено неки чланови поставе питање шта имају од удружења. Најчешће им одговоримо: шта би било да није постојало удружење. Оно је омогућило да повратимо оно што нам је законом било закинуто. Зауоставили смо процес угрожавања права војних пензионера. То је и највећи успех. Ми смо, по свему судећи, једино удружење пензионера које непосредно пружа хуманитарну помоћ. Само ове године доделили смо помоћ за 59 пензионера чије су мале пензије, казао је Туманов.

Потпредседник новобеоградске организације је навео да је најважније да се пензијско и инвалидско осигурање врати у Фонд за СОВО, то јест под јурисдикцију Министарства одбране. Он је посебно апострофирао потребу да се повећа број претплатника на гласило „Војни ветеран“, наводећи да оно има изузетну улогу у информисању чланова и афирмацији организације у друштву.

Председник МО „Бежанијска коса“ Милан Калчић се zaloжио да се месне организације што више ангажују на пружању помоћи члановима. Истакао је значај активности усмерене на регрутовање нових чланова. Сматра да би месне организације широм Србије требало да се огласе прилозима о својим активностима у „Војном ветерану“.

На скупу је поново покренуто питање простора за активности и дружење војних пензионера.

Током састанка било је речи о предстојећим изборима у оквиру организације и шта све треба предузети да би они били успешни.

З. П.

Свечани скуп земунских војних пензионера

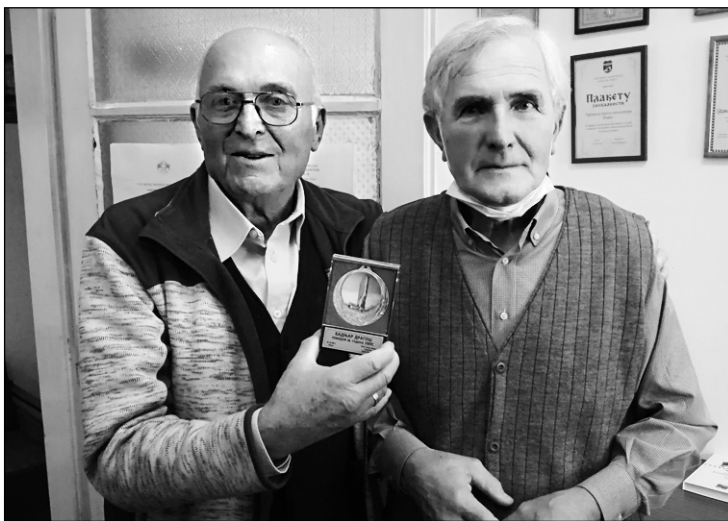
ЖИВОТ ИДЕ ДАЉЕ

Прелазни пехар који се додељује најуспешнијој месној организацији припао је војним пензионерима који живе у Батајници

Прелазни
пехар је
Рефику
Спасићу
уручио
Славо
Дошеновић

Признање
у рукама
Драгоша
Бадњара

Поводом 28 година од оснивања организације, у просторијама Општинског одбора УВПС Земун, 26. октобра одржана је свечана седница. Скуп је отворио председник Славо Дошеновић. Нажалост, почетак је био тужан јер су током године, као последица заражавања вирусом ковид 19, преминула четири члана, којима је минутом ћутања одата пошта, док је десеторо заражено.

Окупили смо се да обележимо 28-годишњицу нашег постојања, а то се десило 25. октобра 1993. године. Основани смо као добровољна, невладина, социјално-хуманитарна, патриотска, нестраначка организација ради остваривања и унапређења социјалног статуса, првенствено војних пензија, здравственог и социјалног осигурања и стамбеног обезбеђења. У го-

дини која је на измаку, одржали смо четири телефонске седнице ОпОд од редовне седнице скупштине, на којима смо разматрали програмске задатке, текућу проблематику, иницијативе за побољшање стандарда и живота КВП. На дневном реду била су следећа питања: (1) усвајање записника са прошлих седница, (2) информације са седница Главног одбора УВПС, (3) предлози за доделу признања, (4) брига о болесним члановима КВП, (5) формирање комисија (за сређивање архиве, попис инвентара итд), рекао је између осталог Дошеновић.

Због пандемије вируса корона је посебно отежана здравствена заштита корисника војне пензије. Земунски војни пензионери су ослоњени на ВМЦ Нови Београд. Тој здравственој уста-

нови недостају кадрови, како би пружио одговарајућу лекарску помоћ за око 26.000 осигураника. Последњих месеци снажно се манифестују проблеми у стоматолошком збрињавању пацијената.

Укупно се из земунске организације за откуп стана по повољним условима пријавило 12 чланова. Њих троје добило је стан.

Интерно гласило „Војни ветеран“ је хроничар пензионерске популације, прилагодљив корисницима војне пензије. Укупно је на тај лист претплаћено 118 чланова УВПС из земунске организације, па уз електронске и писане медије и сајта Удружења, цени се да су чланови у овом времену добро информисани.

Земунски војни пензионери су учествовали на многим манифестацијама ради обележавања значајних догађаја из историје Србије. Заједно са сродним удружењима организовали су осам излета за чланове и посете значајним местима из историје. Измређу одталог је одата пошта стрељаним грађанима Земуна и Батајнице. У Петроварадину, на тамошњем обелиску положен је венац, а на Фрушкој Гори пошта је одата Светиславу Голубовићу Митраљети, погинулом у Другом светском рату. Посећен је и Пољопривредни сајам у Новом Саду.

Председник Дошеновић је захвалио удружењима и организацијама које су помагале у раду УВПС, што је у протеклом периоду остварена изузетна сарадња. Посебна захвалност упућена је председнику УВПС Љубомиру Драгању за изузетно залагање код државних и других органа за остваривање права КВП, а и Извршном одбору Главног одбора УВПС.

У минутој години одржано је укупно пет телефонских седница Општинског одбора. Општинска организација броји 1042 члана.

Око 66,93 одсто пензионера је старости изнад 70 година. Током минуле године примљена су четири нова члана, њих четворо је иступило из организације, а двоје се одселило из Земуна.

Социјало-хуманитарну помоћ добило је 18 чланова у износу од 512.000 динара.

На свечаности су уручена и признања Удружења.

Месна организација УВПС Батајница проглашена је за најуспешнију у протеклих годину дана. Њима је припао и прелазни пехар Општинског одбора УВПС Земун.

Повеља УВПС додељена је Рефику Спасићу за вишегодишњи предани рад. Плакета УВПС уручена је Младену Војводићу, а захвалница Милеви Арсић. Током године додељене су још три захвалнице, седам књига и 23 плакета са ликом Стефана Провенчаног.

Т. Митушев

Месец борбе против деменције

ЉУБАВ, ПОДРШКА И РАЗУМЕВАЊЕ

Сваког септембра окупљају се стручњаци широм света како би подигли свест људи и оспорили стигму која окружује деменцију. Већ десет година 21. септембра обележава се и Светски дан борбе против Алцхајмерове болести, који прати и глобални извештај о овој болести.

Деменција је велики проблем за породицу

Према подацима Светске здравствене организације, тренутно више од 55 милиона људи широм света живи са деменцијом, а сваке године има скоро 10 милиона нових случајева. Како се удео старијих у популацији повећава у скоро свакој земљи, очекује се да ће тај број још више расти.

Деменција се дефинише као губитак претходне менталне способности у бар две области, са даљим погоршањем, а Алцхајмерова болест је њен најчешћи облик - она је разлог 60-70 одсто случајева деменције. Деменција је тренутно седми водећи узрок смрти међу свим болестима и један од главних узрока инвалидитета и зависности међу старијим особама.

Кључни налази Светског извештаја о Алцхајмеровој болести за 2021. годину фокусирају се на касну дијагностику упозоравајући да чак 75 одсто људи са деменцијом на глобалном нивоу није дијагностиковано, што представља око 41 милион људи. Поред касног дијагностиковања, извештај као други велики проблем истиче друштвену стигму, само стигматизацију и лекарску стигму, што још погоршава то ионако тешко путовање. Чак 33 одсто лекара анкетираних за овај извештај верује да се ништа не може учинити у вези са деменцијом, односно да је труд узалудан.

У том смислу овогодишњи извештај

о Алцхајмеровој болести, између осталог, препоручује да здравствени системи уведу годишње неуролошке прегледе за старије од 50 година, превентиву и промовисање стратегије за смањење ризика, јер је правовремено дијагностиковање кључ лечења али и организовања неге и подршке.

Деменција је синдром у којем долази до погоршања когнитивних функција изнад онога што би се могло очекивати као уобичајена последица биолошког старења. Она утиче не само на памћење, већ и на размишљање, оријентацију, разумевање, способност

учења, језик и просуђивање, и то на сваку особу различито, у зависности од узрока, других здравствених проблема и когнитивних функција које је особа имала пре него што се разболела.

Знаци и симптоми повезани са деменцијом могу се појавити у три фазе. Рана фаза деменције често се занемарује јер је почетак постепен, а уобичајени симптоми могу укључивати заборавност и губљење појма о времену и простору. Како деменција напредује у средњу фазу, знаци и симптоми постају јаснији - заборављање људи и догађаја, чак и недавних, збуњеност, све веће потешкоће у комуникацији, промене у понашању, често и лутање, потребу за помоћи око личне неге. Касна фаза деменције је готово потпуна зависност и неактивност. Оболели тешко препознају родбину и пријатеље, имају тешкоће при ходању, потребу за све већом помоћи, доживљавају промене у понашању које могу да ескалирају до агресије.

Извештаји америчког Националног института за старење указују на то да се, рецимо, учесталост Алцхајмерове болести удвостручује сваких пет година након 65. године старости. Како популација стари, болест погађа већи проценат људи. Тренутно неко у САД развија Алцхајмерову болест сваких 66 секунди.

Међутим, иако деменција углавном погађа старије особе, она није неизбежна последица старења. Надаље, деменција не погађа искључиво њих - у девет одсто случајева почетак симптома је уочен пре 65. године живота. Глобално, деменција има несразмеран утицај на жене - број година живота са инвалидитетом као последицом деменције је за око 60 одсто већи код жена него код мушкараца.

До сада развијени лекови против деменције и терапије за промену болести имају ограничену ефикасност и првенствено су намењени за Алцхајмерову болест, али су бројни нови третмани тренутно у различитим фазама клиничких испитивања. Много се, међутим, може понудити за подршку и побољшање живота особа са деменцијом и њихових неговатеља и породица, као и за превентиву. Студије показују да људи могу смањити ризик од когнитивног пада и деменције ако су физички активни, не пуше, избегавају штетну употребу алкохола, контролишу своју тежину, здраво се хране и одржавају здрав крвни притисак, холестерол и ниво шећера у крви. Додатни фактори ризика укључују депресију и друштвену изолацију, што нас поново враћа на социјалну укљученост и терапеутски значај дружења и комуникације. При томе, битно је да никад не заборавимо да је свака особа јединствена, са својом животном историјом и личношћу, и да је веома важно фокусирати се на оно што та особа још увек има, а не на оно што је можда изгубила. Односно - на оно што она осећа, уместо на оно чега се не сећа.

М. Јовановић

Извор: Глас осигураника

ДНЕВНИ БОРАВАК У БЕОГРАДУ

Процењује се да у Србији живи више од 200.000 људи са Алцхајмеровом болешћу, а у Београду око 25.000. Обележавајући 21. септембар, Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ) и удружење „Снага пријатељства“ - Amity поздравили су најаву градских власти о отварању првог Дневног боравака за особе са деменцијом при Геронтолошком центру у Београду до 2023. године. Иначе, већ пола године на Новом Београду функционише Дневни боравак за оболеле од деменције који воде ова два удружења и породице оболелих.

Сајам наоружања и војне опреме „Партнер 2021“

СМОТРА ВОЈНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Док су многобројне делегације функционера министарстава одбране, генералштабова и експерата за наоружање и војну опрему из европских, афричких и азијских земаља разгледали експонате српске одбрамбене индустрије, на полигону у САД почело је гађање из топа-хаубице 155 мм, као део вишемесечних испитивања моћи оружја наше памети

Пише: ЗВОНИМИР ПЕШИЋ

У Београду је, уз присуство највиших државних и војних функционера, 12. до 15. октобра одржан Међународни сајам наоружања и војне опреме „Партнер 2021“. На овогодишњем, десетом по реду, „Партнеру“ своје производе и услуге представило је укупно 132 излагача из Србије и из 16 страних земаља – Аустрије, Босне и Херцеговине, Кине, Канаде, Данске, Финске, Француске, Немачке, Хрватске, Италије, Русије, Словеније, Шведске, Швајцарске, Уједињеног Краљевства и Сједињених Америчких Држава.

Може се слободно рећи да је београдски сајам наоружања и војне опреме вероватно највећа и најзначајнија манифестација тог типа у Европи. Одржава се сваке друге године и све више привлачи пажњу стручњака

за оружје и војно инжињерство. То је својеврсна смотра достигнућа српске одбрамбене индустрије и светских домета у области војних технологија. Испод купола Београдског сајма представљени су истраживачки, развојни, опитни и ремонтни капацитети Министарства одбране и наше одбрамбене индустрије, приказани су највиши домети фабрика из Групаације одбрамбене индустрије Србије, „Југоимпорта СДПР“ и дела наших научно-истраживачких институција, чији је задатак опремање и оспособљавање наше војске.

Готово упоредо са одржавањем сајма наоружања у Сједињеним Америчким Државама обављено је тестирање самоходног топа-хаубице „Нора-Б52 М21“ калибра 155 милиметара, произведеног у Србији. На пробном

гађању на војном полигону „YUMA“ у држави Аризона, то средство тестирају америчке оружјаних снаге.

Моћ „Норе“

„Нора Б-52“ је модификована према захтевима америчког партнера, и ушла је у најужи избор за тестирања која ће трајати неколико месеци. То оружје је намењено за ватрену подршку сопствених јединица. Ватрену подршку остварује, како то војници кажу, снажном, изненадном и брзом ватром по циљевима тактичког, оперативног и стратегијског значаја на великим даљинама.

Поређења ради и као доказ о квалитету наше одбрамбене индустрије занимљиво је да су пред разбијање Југославије САД су имале намеру да од

Правна лица, носиоци базичних технологија који су чланови Групације су: „ППТ ТМО“ а. д. Трстеник; „Застава Ковачница“ а. д. Крагујевац; „Ковачки центар“ д. о. о. Ваљево; „Corun Holding“ д. о. о. Ужице.

СФРЈ поруче неколико стотина трупова авиона Г-2 које би амерички стручњаци опремили као школски авион. То је могао да буде посао века, али је пропao јер је код нас тада букнуо рат.

У јавности је недовољно познато да нове технологије које се примењују у областима производње наоружања и војне опреме веома брзо нађу примену у процесима израде специфичних производа у такозваном цивилном програму, односно у настанку роба широке потрошње.

Што се Србије тиче, одбрамбена индустрија има задатак да произведе оно што је потребно војсци, како би држава одговорила на све изазове и претње, укључујући и сведимензионални рат. Највећи број врста наоружања и војне опреме се и производи у Србији. Због високих трошкова и недостатка дела технологија у нашој земљи се не производе суперсонични авиони, хеликоптери, транспортни авиони, затим средства противваздушне одбране, радар и још неке врсте високофиделитетних оружја. Познато је да је у СФРЈ наменска индустрија обезбеђивала око 85 одсто укупних потреба ЈНА за наоружањем и војном опремом. У Србији тај проценат није дефинисан, али се верује да је то око 70 одсто укупних потреба Војске Србије.

Ратним плановима у СФРЈ је било регулисано да се наменска индустрија концентрише у средишту земље, тако да су многи капацитети остали у БиХ, Хрватској и мањим делом у Словенији. После ратова из деведесетих година и отцепљења појединих република у тамошњим фабрикама војне индустрије су остале напредне технологије, али и скупocene машине које су омогућавале производњу појединих склопова и кључних делова средстава ратне технике

Домет наших ракета

Српска одбрамбена индустрија развија моћан систем лансера и ракета „земља-земља“ дмета 300 километара. То је значајан квалитативан скок војске која ће моћи да гађа циљеве до 300 километара. Оклопна возила „Милош“ и „мали Милош“ представљена су у новим верзијама са додатним

функцијама и новим наменама.

Премијеру је доживело додатно оклопљено најсофистицираније и најмодерније тешко возило „Лазар 3“ 8 X 8, на које је уграђен универзални топ 57 милиметара (гађа циљеве на земљи и у ваздушном простору). То возило је добило и име нашег преминулог колеге и амбасадора у Русији Мирослава Лазанског, који се највише залагао за уградњу баш тог топа. Домет топа је од 7,5 до 14,5 километара.

Први пут је представљена тешка снајперска пушка 20 милиметара која плени по особинама и борбеним мо-

гућностима. Стручњаци кажу да је то боља пушка од америчке „АНЗИО“ јер уместо 75 килограма има масу од 45, за њу није потребно посебно постоље, механизам за запињање у положај за гађање може и дете да доведе, трзај је редукован за око десет пута... Када америчка пушка испали све метке у шаржеру, да би био замењен пуним, нишанерија мора да се појави половином силуете, да то учини са две руке, а онда је уносан циљ. Код наше пушке то се чини лагано једном руком и без излагања ватри противника. Пушка има домет од око два километра, а веома добра ефикасност се постиже до 1.500 метара. Занимљиво је да је ту пушку коју опслужују три члана посаде конструисао борац Војске Републике Српске, који је током рата у БиХ дошао до идеје како да се створи ново

Први пут је сајамских дана представљена тешка снајперска пушка која плени по особинама и борбеним могућностима. Стручњаци кажу да је то боља пушка од америчке АНЗАО јер уместо 75 кила има масу од 45 кг, за њу није потребно посебно постоље, механизам за запињање у положај за гађање може да доведе и дете, трзај је редукован за око десет пута.

ефикасно оружје. Имали смо част да упознамо конструктора, али одговорни у „Југоимпорту СДПР“ нису дозволили да се открије његов идентитет. Да још додамо и то да је конструктор познат и по неколико проналазака за цивилну намену, за које је добио одличја од шпанског и белгијског краља.

Представници неколико војски изразили су жељу да набаве ову пушку када буде почела серијска производња.

Овде су представљени истраживачки развојни, опитни и ремонтни капацитети Министарства одбране и наше одбрамбене индустрије, приказани су највиши домети фабрика из Групације одбрамбене индустрије Србије, „Југоимпорта“ и дела наших научно-истраживачких институција чији је задатак опремање и оспособљавање наше војске – рекао је председник.

Приватни сектор

Домаћу одбрамбену индустрију прате и бројне приватне фирме које су сопственим развојем успеле да реше сложене производне технологије. Једна од њих је и „Сервотех“ на чијем је челу дипл. инг. Илија Јараковић.

„Сервотех“ је, између осталог приказоа роботизовану аутоматску линију за ковање кошуљица 155 мм за артиљеријске пројектиле, затим роботизовану аутоматску линију за ковање сужавањем свих величина кошуљица из минског и артиљеријског програма, аутоматску линију за производњу балистичких плоча од композитних материјала за личну заштиту војника и оклопних средстава, развој комплетних система аутоматских пуњача за топове калибра 155мм. И да не набрајамо све те нове технологије.

„Посебно нас чини поносним што успевамо да Србији обезбедимо предуслове за производњу моћних оружја. Приказани и развијени системи аутоматских пуњача за топове 155 мм директно доприносе бољој функционалности ових сложених артиљеријских система и повећању њихове конкурентности на светском тржишту. То што радимо наша је дужност, јер одбрана представља алфу и омегу опстанка државе и народа“, издикутирао нам је у перо инг. Илија Јараковић.

Своју премијеру је доживео и летећи систем за хватање и рушење дрона. Наиме, према решењу конструктора Горана Станчевића из посебног дрона испалају се мреже које прекривају нанишињени дрон и потом га приземљују. Тај систем је употребљаван за хватање птица на батајничком аеродрому како оне не би упале у мо-

тор авиона, а коришћен је и за онеспособљавање избеглица приликом преласка граничне линије.

Пажњу стручњака изазвао је и школски авион „Ласта“ с дигитализованом кабином и неким пообољшањима пратећих уређаја „Застава оружје“ и представила читаву гаму оружја, од пиштоља и револвера, преко пушака и митраљеза до бацача граната.

Подручје службених униформи официра и подофицира решила је Компанија „Брату“ из Александровца, а ратних - „Јумко“ из Врања.

Извор профита

Инострани партнери изразили су намеру да купе фабрику одбрамбене индустрије у Лучанима, што је својеврсно признање достигнуто систему развоја, али Србија не жели да стране компаније управљају осетљивом индустријом.

Домаћа знања и памет све више имају прођу на пробирљивом светском тржишту. Мада је српска одбрамбена индустрија стварана више од једног века, како би се браниоцима обезбедило оружје којим би се штитили територија и животи људи и да би одвратили потенцијалне агресоре од намера да покоре земљу, она је важан извор профита и прилив у државном буџету. Посебно је значајно што запошљава око 9.000 људи.

Овогодишњи сајам наоружања и војне опреме „Партнер“ окупио је рекордан број излагача и пословног света. Многе чињенице указују да се српска одбрамбена индустрија враћа на традиционална тржишта у Азији и Африци.

Готово упоредо с одржавањем сајма наоружања, у Сједињеним Државама обављено је тестирање самоходног топа-хаубице „Нора-Б52 М21“ калибра 155 милиметара, произведеног у Србији. На пробном гађању на војном полигону YUMA у држави Аризона то средство тестирају америчке оружане снаге.

Из ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

ПРВА ХАПШЕЊА

Беким Кастрати је шеф агентурне мреже, коју је формирала ЦИА, органи безбедности Приштинског корпуса и Треће армије су 25. марта 1999. године добили од својих сарадника из иностранства податке о овом агенту ЦИА који је радио у Приштини. Њега је заврбовао Ленс Џонстон, заједно са групом обавештајаца из НАТО-а.

На захтев Органа безбедности, генерал Лазаревић је казао састанак на Командном месту „Гранд“ у Приштини. Позвао ме је да присуствујем. У Приштину сам стигао у 19.50 часова и отишао на састанак. Нисам знао о којим питањима ће бити речи. На Командном месту су већ били присутни генерали Лазаревић и Ђаковић, пуковник Старчевић, пуковник Стојановић, начелник Одељења безбедности Приштинског корпуса, пуковник Ђинђић, заменик начелника Одељења безбедности Треће армије, пуковник Радовановић, начелник Одељења за обавештајне послове Треће армије и пуковник Трајковић, начелник Одсека за обавештајне послове Приштинског корпуса.

Чим сам ушао на Командно место, пуковник Стојановић ми је дао папир црвене боје, формата А-4. На њему је црном бојом одштампан текст на албанском језику. Нисам ништа разумео али сам видео да је потписник текста Ибрахим Ругова.

Пуковник Стојановић је објаснио да је то летак који је Ругова упутио Шиптарима да напусте територију Косова и Метохије и рекао да је превод текста на полеђини летка. Вратио сам му летак да прочита на глас. Када је прочитао, кажем:

„Према њему, ми смо окупаторска војска која је отпочела велику офанзиву против цивила на територији Републике Косово. Ово је, у ствари, позив да Шиптари напусте Космет.“

Ухапшен шпијун

Генерал Лазаревић је саопштио циљ састанка: „Разматрање негативних појава у јединицама Корпуса и мере за њихово сузбијање“. Дао је реч пуковнику Стојановићу, који реферише да су органи безбедности Приштинског корпуса, 28. марта 1999. године, ухапсили Бекима Кастратија, бившег официра ВЈ у чину поручника, због шпијунаже.

„Беким Кастрати је шеф агентурне мреже, коју је формирала ЦИА“, рекао је Стојановић и наставио, „органи безбедности Приштинског корпуса и Треће армије су 25. марта 1999. године добили од својих сарадника из иностранства податке о овом агенту ЦИА који је радио у Приштини. Њега је заврбовао Ленс Џонстон, заједно са групом обавештајаца из НАТО-а.“

Било сам затечен сазнањем, али нисам хтео да прекидам Стојановића, који је наставио да објашњава да је група у којој су још Кељменди Кастриот, Агим Муслију и Фатмир Муслију радила у Приштини. У

осталим градовима су подгрупе. Група је припремана пет-шест месеци, а по одласку ОЕБС-а остала је у Приштини. Опремљени су шпијунском техником, средствима за комуникацију и документима. Заједно са обавештајним официрима ОЕБС-а радили су на ширењу агентурне мреже и врбовању сарадника да, по одласку Мисије ОЕБС-а, преузму улогу прикупљања података.

Прекинуо сам Стојановића и питао Лазаревића да ли је он знао за ову информацију. Није знао и изненадио се као и ја. Каже да је знао да се нешто ради око ОЕБС-а, али да није знао све детаље.

Тражио сам да Стојановић детаљније информише о овој акцији. Објаснио је да су органи безбедности Приштинског корпуса непрекидним оперативним радом открили и пратили шпијунске активности већег броја чланова Мисије ОЕБС-а, њихових веза и сарадника. Тако су створили позиције у самој Мисији и од њих добијали информације за њихове активности.

Присетио сам се неких информација органа безбедности које сам читао пре почетка агресије НАТО. Питао сам се тада како су наши оперативци дошли до њих. Сада ми је јасно.

Довољно доказа

Пуковник Стојановић је објаснио да је од 1.600 чланова Мисије било заврбовано преко 200 који су радили за службу Приштинског корпуса и Треће армије. После хапшења Кастратија, код њега су пронађене карте са распоредом јединица Приштинског корпуса и локацијама које су предвиђене за ударе авијације НАТО-а. Ове карте је требало да буду прослеђене у обавештајни центар у Македонији, а одатле радио-мрежом LOCE послате у Брисел и Лондон. Међутим, завршиле су у нашим рукама. Ухапшена шпијунска група је опремљена најсавременијом шпијунском опремом за одржавање везе, осматрање и прислушкивање. Приликом хапшења пронађени су сателитски телефони, радио-станице, криптозаштитна документација, таблица тајних назива итд. Шпијунску групу неколико месеци припремали су обавештајци НАТО-а. Међутим, група је успела да за њих одради шпијунске послове само четири дана, а затим је ухапшена. После одласка ОЕБС-а са Косова и Метохије, отишле су и „везе“, наших служби безбедности, али је одржан контакт са неким од њих. Они су наставили да достављају податке. Захваљујући њима, откри-

вена је шпијунска група, а и Суља Ајетовић, бивши потпуковник ЈНА, члан најужег руководства ОВК и главни организатор шпијунске групе.

Стојановић је нагласио да се интензивно ради на откривању и других група и да највише проблема имају са „слободњацима“, који сами прикупљају податке и шаљу их директно централни. Још увек се, за сада, не зна колико их има.

Према анализи досадашњих података, закључено је да су најтраженије информације о позицијама командних места, посебно Треће армије и Приштинског корпуса на Косову и Метохији, кретање и боравак команданата Армије и Приштинског корпуса, локације центара везе, распореда оклопно-механизованих јединица и система ПВО итд.

Док је Стојановић реферисао, размисљао сам колико су способни и неустрашиви ови млади људи, попут потпуковника Ђуровића и Грбовића, мајора Јевтовића, Маринковића, Сергеја, војних полицајаца, мајора Копане и свих његових командира чета, водова као и многих војника. Они од 1998. године несебично и храбро улазе у сукобе са ШТС, испишујући светлу страницу рада органа безбедности.

Кривично дело убиства

Значај овога што су сада урадили је неprocенив за Трећу армију и посебно Приштински корпус, јер су директно осуетили намеру планера НАТО-а да са терена добијају податке о распореду и активности јединица на терену. Похвалио сам пуковника Стојановића и органе безбедности Приштинског корпуса и Треће армије и наредио Лазаревићу да им на погодан начин ода признање за досадашњи рад и овај последњи подвиг.

Пуковник Стојановић је наставио да реферише да су органи безбедности Приштинског корпуса лишили слободе тројцу припадника 203. артиљеријско-ракетне бригаде Треће армије због основане сумње да су у селу Горња Сушица, код Приштине, извршили кривично дело убиства. Ухапшени су капетан прве класе Драгиша Петровић, водник прве класе Ненад Стаменковић и војни обвезник Томица Јовић из 52. војнотериторијалног одреда Приштине да су лишили живота Фериза Краснићија и Рукију Краснићи. После информација о детаљима како је извршено кривично дело, прекинуо сам Стојановића.

„Ово је страшно, они нису нормални. Је ли то сигурно?“

„Истрага се приводи крају и, по свему судећи, то су урадили“, одговорио је Стојановић.

„Хапсите то одмах и на суд. Лазо, предузми мере да се овакве ствари спрече по сваку цену. Ово нам се десило, испред носа, ево Сушица је ту близу“, беснео сам.

Генерал Лазаревић, видно потресен овим сазнањем, изразио је неверицу да је тако нешто могао да уради нормалан човек и поред тога што је командовање предузело све мере да се то не догоди.

И остали су били изненађени чињеницом да је гнусан злочин извршен према цивилима. Био сам страшно љут, јер знам шта смо све предузели. На крају референсања пуковник Стојановић је предложио да се јединице Војне полиције „ослободе“ задатка обезбеђења снабдевачких колона јер због обавеза на другим задацима нису у могућности да „покрију“ и овај задатак. Образложио је велико напрезање јединица Војне полиције које се ангажују на обезбеђењу командних места, личности, докумената стенованих као државна тајна,

Потпуковник Стеван Ђурковић

војних курира који преносе војна документа, објекта, рејона и праваца од посебног значаја за одбрану земље, војних казнено-поправних установа, артиљеријских ракетних система, групе добровољаца који се упућују на простор Косова и Метохије. Поред наведених задатака, јединице Војне полиције ангажују се у борби са ШТС, претресу рејона где се претпоставља да су пали непријатељски авиони и пилоти, претресу објекта где су биле размештене ШТС, прикупљају доказе за злочине, које су потчинили ШТС и властите снаге, и на другим задацима.

Преусмеравање колона

Све што је Стојановић рекао је тачно. То су задаци органа безбедности и Војне полиције и они су то до сада успешно и професионално извршавали. Уважио сам његов предлог да се јединице Војне полиције ослободе праћења маршевских колона и наредио генерал-мајору Ђаковићу да оперативци припреме наређење за обезбеђење маршевских колона на други начин. Наредио сам да се на Командном месту „3“ и Командном месту Приштинског корпуса формирају тимови који ће се бавити проблемом покрета свих колона на простору Космета.

Упозорио сам да је обезбеђење колона на Косову и Метохији од изузетног значаја

и да су војне колоне и 1998, а и ове, године стално на мети ШТС. Са почетком агресије колоне су постале мета авијације НАТО. Задатак тимова је да за сваку колону прецизно проуче задатак, дефинишу снаге и средства за његово извршење, прикупе податке о проходности и безбедности комуникација и предложе командантима јединица најбезбеднији правац марша. Тимови ће израђивати наређења и планове марша и извештавати Команду Приштинског корпуса о времену почетка и правцу кретања и пратити реализацију марша до стицања колона на циљ.

У циљу заштите колона од удара из ваздушног простора, наредио сам да међусобно растојање између моторних возила у колони буде три-до пет километара, да возила могу самостално да маршују. Колоне не смеју бити веће од 10 моторних возила, а возила у колони морају бити приближних возних карактеристика и степена функционалне исправности. Јединице кроз чију зону пролази колона обезбеђују сигурну проходност на целој дужини комуникације и непосредно обезбеђују колону са два-три борбена возила и оклопна транспортна или тенка. Старешина маршевске колоне мора да има сигурну радио-телефонску везу са јединицом кроз чију зону одговорности колона пролази.

Генералу Ђаковићу наредио сам да напише још једно наређење поводом кривичног дела убиства у селу Горња Сушица, да се позове на сва наређења која смо до сада издали у вези са применом правила хуманитарног ратног права, са напоменом да сви командири и команданти учине све да сваки војник и старешина буде упознат са наређењем.

Да наређења стигну до сваког војника

Генерал Ђаковић, који се осетио прозваним, подсетио је да смо 27. марта 1999. године упутили једно такво наређење.

„Ево, имам га код себе“, рекао је и почео да чита: „(1) У свему поступати по одредбама Упутства о примени Правила међународног ратног права у ВЈ, издање Правне управе од 1998. године, а посебно стриктно примењивати одредбе главе 7. о рањеницима и болесницима и главе 8. о разним заробљеницима; (2) За правилну примену Правила међународног ратног права одговорни су команданти јединица и сваки припадник Треће армије појединачно; (3) Против лица која крше правила међународног ратног права, надлежни старешина је дужан да покрене поступак за изрицање законом прописаних санкција; (4) Команданти јединица ранга самоствалног батаљона и вишег ранга, редовно ће достављати пријаве о повредама међународног ратног права, учињених и од стране непријатеља (5) Са овим наређењем упознати целокупни састав Треће Армије“.

„Ово наређење је прослеђено свим јединицама Треће армије, не знам шта више треба написати“, рекао је Ђаковић.

Издиктирао сам му тезе по којима ће написати наређење и поново нагласио обавезу свих старешина да наређења којима је регулисана ова област морају да стигну до последњег војника у строју, па, ако буде потребно, и да потпишу да су упознати са њим.

Пуковнику Старчевићу наредио сам да

Потпуковник Александар Грбовић

што пре укаже војноправосудним органима, који су делегирани у јединицама армије, на озбиљност, да ефикасно и потпуно примењују законе СР Југославије и Републике Србије, у вези са кривичним делима која се чине у ратном стању. Наређење сам издао пуковнику Старчевићу, јер је надлежан да сарађује са војноправосудним органима који нису били потчињени Команди Треће армије. Нисам желео да остварујем директне контакте са војноправосудним органима, да се не би протумачило да командовање врши утицај на њихов рад.

Овај појединачни случај нас је све погодио. Због тога нисам смео да дозволим да умањи резултате које су јединице постигле у одбрани отаџбине и предложио сам пуковнику Старчевићу да напише поруку свим припадницима Треће армије, у којој им одајем признање за досадашње професионално и храбро држање.

Генерал Лазаревић закључио је састаком оценом да су органи безбедности ангажовани и на откривању непријатељске делатности у јединицама Корпуса и на откривању носилаца криминалних радњи. Говорио је о проблемима у функционисању службе безбедности и указао на нергулисан однос квалитетне сарадње са органима МУП-а и сродним службама, која се своди на формирање мешовитих пунктова и привођење неодржавних војних обвезника и дезертера. Сарадња и са органима Службе државне безбедности није на очекиваном нивоу, јер до сада нису доставили тражене податке о припадницима резервног састава који имају криминални досије и који су потенцијална опасност за јединице у којима су распоређени. Размена података врши се у ретким приликама, а подаци о активности ШТС који су нам достављени су непроверени или закаснили. То изазива непотребно исцрпљивање органа безбедности ВЈ на провери тих података. Регистровани су покушаји органа МУП-а да неке пропусте својих припадника припишу припадницима ВЈ, што је почело да утиче на међусобне односе.

Могу ли заједно енергетика и екологија

БЕЗ УГЉА НЕМА НИ СТРУЈЕ НИ ГРЕЈАЊА

Циљ је да се термоелектране, за чије се гашење у Србији лобира, унапреде и сачувају, како би ЕПС наставио да извози, а не да увози и скупо плаћа киловате

Када је за Дан рудара 6. августа Александар Вучић, председник Србије, изјавио да наша земља неће пратити модне трендове, већ енергетске потребе земље јер се многе државе већ суочавају с недостатком струје и гаса само зато што нису водиле рачуна о себи, свима је било јасно шта нам поручује. Он је касније био изричит. Србија се неће одрицати својих термокапацитета, нити ће рударство бити угашено у наредних 10, 20 и 30 година.

Ако се узме у обзир да наша земља енергетски скоро 99 одсто зависи од увоза гаса и скоро исто толико од нафте, да ли уопште треба помишљати да се одричемо угља из рудника „Електропривреде Србије“, поготово ако се зна да се две трећине електричне енергије производе управо у „Колубари“ и „Костоцу“? То даје апсолутну стабилност енергетском систему земље.

Циљ је заправо да се термоелектране, за чије се гашење у Србији непрестано лобира, унапреде и сачувају, како би ЕПС наставио да извози, а не да увози и скупо плаћа те исте киловате. Најчешће је на годишњем нивоу производња струје већа од потрошње, али и када није тако, потрошачи у Србији се нису пожалили да су у мраку или да се смрзавају.

Напротив. Укључују ТА пећи, грејалице, климе, котлове...

Ма шта ко мислио о угљу, он је утолико важнији ако се зна да предвиђања климатолога говоре у прилог томе да у будућности неће бити толико кише, већ великих суша, што може да угрози српски хидропотенцијал, који покрива скоро 30 одсто укупних потреба за електричном енергијом.

И, шта онда? Шта када Србија више не буде могла да гради велике хидропотенцијале? Како ћемо имати струју? Можда нам падне с неба? Из ветра или сунца? Неће бити да је тако једноставно. Поготово када стигне зима и када соларне панеле на крововима кућа прекрије дебео слој снега, а ветрењаче се зауставе због хладноће и мраза.

Зар је тако лако дићи руке од копна Дрмно, одакле се дневно ископа више од 30.000 тона угља који се углавном испоручује косточачким термоелек-

транама за производњу електричне енергије?

За рад ове „фабрике под отвореним небом“, како је често зову, рудари не гледају у небо јер процес откривања и ископавања угља траје 24 сата 365 дана у години, без обзира на кишу, снег или паклене врућине.

Када се све то зна, зашто је неке по сваку цену стало да гаси термоелектране, уместо да унапреди рударску и термо производњу? Да би се нормално и удобно живело у 21. веку, потребно је да имамо довољно електричне енергије. Међутим, пре свега из наших домаћих извора, а не само од оних који би да нам скупо продају зелене киловате и дебело зараде, и то преко рачуна за струју које сви ми плаћамо. Чак и они социјално угрожени који имају право на бесплатне киловате.

Узмимо само у обзир чињеницу да соларни панели које актуелна министарка рударства Зорана Михајловић готово сваког дана протежира немају производњу ноћу, нити када је облачно. Производња траје од седам до осам сати дневно током лета, а свега три до четири сата зими. Неравномерна производња отвара проблем складиштења те зелене енергије, због чега онај ко има панеле на крову мора да има и акумулаторске батерије што дају аутономију рада од 15 минута до два или три сата.

Зашто онда, уместо сталног пона-

вљања да ЕУ од нас тражи да у енергетском миксу повећавамо учешће зелених киловата, не одговоримо да имамо и ми свој зелени извор, и то по велики – Хидроелектрану „Ђердап 1“, па и „Зворник“, чија се снага после недавне ревитализације толико повећала да производња бележи рекорде?

ЕПС, колико је познато, не заостаје ни у улагањима за термоелектране, јер се постројења модернизују, то јест, „одсумпоравају“, што је уобичајени назив за спречавање загађења ваздуха. Само у те пројекте за све термоелектране ЕПС улаже више од 600 милиона евра, а инвестиције у пројекте заштите животне средине који су завршени или у току вредне су око 540 милиона евра.

Ипак, ништа не може да буде готово преко ноћи. Највеће термоелектране ТЕНТ А и ТЕНТ Б биле су велика градилишта и током овог лета и у току су ремонти како бисмо сви ми у Србији и ову зиму дочекали у топлим становима. Овај проблем постоји, и очи јавности упрте су у димњак термопостројења и ЕПС је урадио много тога да из димњака излази бели, а не црни дим. Није у интересу ни државе нити ЕПС-а да њихови рудари и радници на коповима удишу угљену прашину или угљен-диоксид, већ да деле судбину потрошача који желе и топле станове и чист ваздух. Постоји ли формула која ће решити ову једначину?

Енергетска криза

СУНЦЕ И ВЕТАР НЕ МОГУ БИТИ НОСИОЦИ БАЗНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Док се у Немачкој повећава производња угља,
у Србији се лобира за зелене киловате

У циљу обезбеђења сигурног снабдевања и енергетске независности земље потребно је располагати базном енергијом. Код нас су то термоелектране. Без базне енергије наш систем би био зависан од тржишта. Србија има угљ, самим тим и одређени ниво енергетске сигурности. Можда то неке не одговара, али је тако – каже проф. др Милан Радуновић, који је 25 година радио у електропривреди и на бројним пројектима ИБРД-а широм света, коментаришући све чешће тврдње о значајној улози соларних панела и ветропаркова који би у скорој будућности требало у потпуности да искључе коришћење угља као енергента.

На постављено питање – да ли нас напуштање угља доводи у енергетску зависност – одговара да доводи. Постављамо и енергетски и технолошки зависни јер сунце и ветар не могу бити носиоци базне енергије. Неки тврде да ипак могу, али само уз велике инсталисане капацитете батерија и са могућношћу складиштења енергије. Према томе, поред изградње солара и ветрогенератора мора се инвестирати у претварачке станице и велика батеријска постројења што значи, објашњава наш саговорник, да у цену енергије из ових извора улазе и инвестиције за батерије и губици. Истовремено се треба запитати у којим се земљама ова опрема производи и да ли се поред енергетске продубљује и технолошка зависност. С друге стране, принуђени сте да на тржишту купите недостајућу енергију, а довољно је погледати цене на берзама последњих месеци, каже он.

– Последња два месеца у Немачкој је повећана производња угља и електричне енергије из термоелектрана. То је диктирало тржиште и цене електричне енергије. Земље ЕУ су у међувремену кренуле у транзицију енергетских система, изградиле нове тер-

моелектране, може се рећи термоелектране будућности. Најбољи пример је Пољска. Изградила је 7.000 мегавата нових термоелектрана, велике ефикасности и минималног загађења. Они су у сарадњи са „Сименсом“ развили и пројекат „200 плус“, пројекат ревитализације и стварање будућности у складу с захтевима ЕУ за термокапацитете инсталисане снаге веће од 200 мегавата. Али транзиција је процес, а не прекидач, па да кажемо – ево почели смо и завршили. Склони смо да судимо о термоелектранама на бази старих електрана, неке су и седамдесетгодишњаци. Значајно је напоменути да се приступило ревитализацији највећих јединица, тако да сада имамо већу ефикасност, одсумпировање и смањену загађеност. У завршној фази је и изградња новог капацитета, новог после четрдесет година – каже наш саговорник.

– И још нешто – нема чисте енергије. Код угља и термоелектрана знамо да је у цену електричне енергије ушао и трошак рекултивације терена и загађења. Код термоелектрана будућности ти трошкови су знатно мањи. То је и разлог зашто се приступило ревитализацији термоелектрана у Србији, с циљем подизања ефикасности и значајним унапређењем екологије. Шта знамо о процесима рециклаже искоришћених соларних панела и ветроге-

нератора? За сада само оно из студије урађене у Француској „Црна страна зелене енергије“. Али то није ушло у цену енергије из обновљивих извора – истиче проф. Радуновић.

Нови закон који је предвидео могућност инсталације соларних панела на крововима кућа и фабрика је од изузетног значаја. Ту се може видети велика улога соларних панела.

– Шта је предлог – затварање неких термокапацитета, старих и неефикасних (за један мегават термокапацитета треба изградити минимално четири мегавата зелене енергије). Изградњом 1.000 мегавата (два блока по 500) допринели бисмо декарбонизацији Србије уз обезбеђење енергетске сигурности. Због велике ефикасности смањило би се сагоревање неколико милиона тона угља годишње. Алтернатива угљу је само изградња нуклеарне електране. Сигурно је да коришћењем сопствених ресурса остваримо енергетску независност и ниже цене енергије јер на крају све погодности зелених киловата плаћају потрошачи. У овом тренутку треба изабрати паушалне оцене, одређења заснована на сагледавању појединих сегмената, а не целине, и без утицаја појединих лоби тимова – закључује наш саговорник.

Ископавање угља у Немачкој

За и против затварања термоелектрана

ПОЉСКА ПРОТИВ ЕУ

Осим што се ослања на угаљ за готово 80 одсто производње своје струје, ова држава у сектору рударства запошљава готово 80.000 људи. Синдикат за црни угаљ је најјачи и има јако упориште.

Протест рудара у Пољској

Према подацима портала „Global Coal Plant Tracker“, у 62 земље света планирано је или се гради 1.600 термоелектрана на угаљ. Од тог броја, 27 постројења је у Европској унији. Ови подаци звуче контрадикторно, ако се има на уму договор чланица ЕУ о постизању климатске неутралности до 2050. године. Ситуација је још противречнија ако се погледа пример Пољске, једине чланице ЕУ која се није придружила том договору.

Штавише, званична Варшава је у мају ове године најавила да ће игнорисати одлуку Суда правде ЕУ по којој је наложена обустава рада у руднику у Турову, на чешко-немачкој граници, којим управља пољска државна компанија ПГЕ.

„Не предвиђамо затварање рудника и нећемо то прихватити јер би могло да угрози енергетско снабдевање Пољске“, изјавио је премијер Пољске Матеуш Моравјецки.

Одлука Европског суда правде је донета након жалби званичника Чешке да је рудник у Турову користио подземне воде те земље и да је имао негативне ефекте по локално станов-

ништво. Теза о могућој угрожености енергетског снабдевања Пољске његовим затварањем није без основа ако се зна да лигнит из Турова у производњи електричне енергије за ту државу учествује са око седам одсто. Уместо обуставе рада, из ПГЕ најављују да ће експлоатација трајати чак до 2044. године и да ће рудник бити проширен са 25 на 30 квадратних километара.

Затварањем налазишта, на испиту би био и социјални мир у Пољској. Осим што се ова држава ослања на угаљ за готово 80 одсто производње своје струје, она у сектору рударства запошљава готово 80.000 људи удружених у јаке синдикате. Имајући у виду историјску улогу синдикалних окупљања, која су осамдесетих година довела и до слома једнопартијског система у Пољској, јасно је да званичници не желе олако да се „кошкају“ са удружењима радника.

Према речима Александра Спора, шефа пољског истраживачког програма праведне транзиције „Инстрат“, у тој држави постоји шест великих регија производње угља, при чему се у три експлоатише антрацит, а у три лигнит.

У неким од тих регија, традиција рударења сеже вековима уназад. То је додатни разлог због којег синдикати, како наводи Спор, имају доминантну ролу у дијалогу с властима.

„У Пољској с једне стране имамо државне организације које планирају технички прелазка нискокарбонским технологијама, а са друге стране имамо синдикате који врше притисак да се угаљ користи више. Синдикат за црни угаљ је најјачи и они имају јако упориште и опсежна средства да добију оно што хоће. У дијалогу ових актера нису заступљени 'зелени', а без њих неће бити довољно

заступљено ни питање климатских промена и заштите животне средине“, оцењује Спор.

Иако синдикати тврде да ће потражња за угљем у будућности расти, Спор гаји наду да ће сценарио бити потпуно другачији и да у четрдесетим годинама овог века експлоатација лигнита и антрацита неће бити економски оправдана. Он наводи случај термоелектране на угаљ „Белхатов“, највећег произвођача струје у Пољској, која је у јуну објавила да ће престати да производи електричну енергију до 2038. године, иако је првобитно најављивано да ће се то десити знатно касније. Разлог за ову одлуку је, сматра Спор, снажан раст цена такзованих емисијских јединица угљен-диоксида.

Такође, иако се није обавезала на достизање климатске неутралности унутар ЕУ, Пољска је ипак најавила да ће самостално развијати обновљиву енергију и постепено затварати своје руднике до 2049. године. За сада на то пристају и синдикати, али уз један услов: да влада дотира све руднике угља који ће имати губитке због смањења производње.

Овде и данас

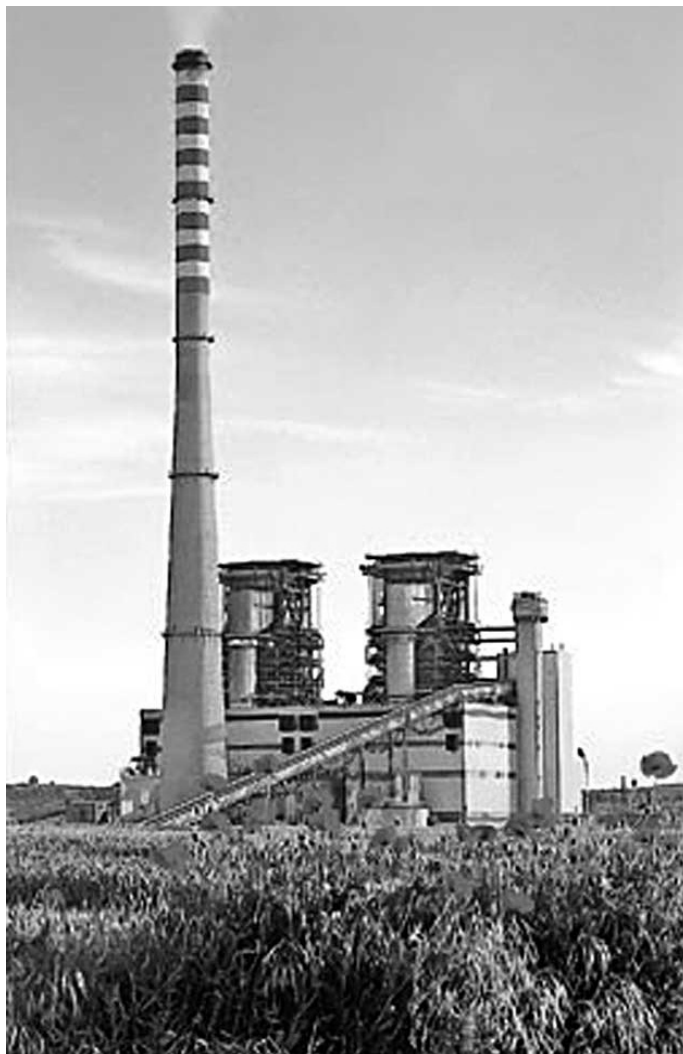
ЕПС: ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ СКУПЉИ ОД УГЉА

**Није први пут да ЦЕКОР износи нетачне податке.
Под маском бриге о заштити животне
средине центар нуди увоз струје и гашење електрана на угаљ.
То значи да би Србија морала да увози 70 одсто електричне енергије
у вредности од најмање милијарду евра**

Дговорно тврдимо да је истраживање Центра за екологију из Суботице о цени производње електричне енергије из угља потпуно нетачно и неутемељено. Морамо да питамо како је могуће да студију коју је платио ЦЕКОР нико није видео нити се игде може наћи. Дакле, или је непостојећа или је потпуно паушално и непрофесионално урађена да би се задовољиле идеје ЦЕКОР-а. Истина је да један мегават-сат произведен у термоелектранама ЕПС-а кошта 35,77 евра, и то је доказиво подацима ЕПС-а, а никако 71 евро, како тврди ЦЕКОР. Сви трошкови производње урачунати су у цену ЕПС-а. Ово није први пут да ЦЕКОР износи нетачне податке, лаички тумачи извештаје ЕПС-а и даје тенденциозне закључке који доводе у заблуду грађане Србије, наводи се у одговору ЕПС-а достављеном „Политици“.

Једино из изјава и саопштења ЦЕКОР-а можемо да претпоставимо да су у прорачун плаћене студије убацили и трошкове других енергетских компанија као што је „Електродистрибуција Србије“ и на тај начин дошли до потпуно бесмислених података. На пример, мрежарина у укупној цени електричне енергије чини више од 32 одсто, то јест то су трошкови за пренос струје, који није у надлежности ЕПС-а и нису повезани с ценом производње.

Да је цена производње у термоелектранама заиста толика колико тврди ЦЕКОР, ЕПС би у претходним годинама бележио енормне губитке. Од 2017. године ЕПС има само позитивне финансијске резултате, што може да се провери и у званичним извештајима. Добит је остварена без иједне субвенције државе, те није баш јасно на које субвенције алудира ЦЕКОР и никада их не наводи. Позитивни резултат ЕПС-а постигнут је иако је цена електричне енергије за гарантовано снабдевање међу најнижим у Европи. По методологији Евростата цена за типског потрошача са трошковима мрежарине у Србији у 2020. години је 5,64 евроценти по киловат-часу, док је у земљама у окружењу износила у Хрватској 10,12 евроценти по киловат-часу, Црној Гори 8,34, БиХ 7,21, а у Немачкој 14,30, Италији 13,82... Не по-

Термоелектрана „Костолац Б“

стоји ниједна чињеница која доказује кредибилност информација из наводне студије ЦЕКОР-а. То потврђује и да се на погрешно прорачунату цену производње струје из угља додају и некакви трошкови по другим основама икаког извора на основу којих су утврђени ЦЕКОР не нуди ниједно решење како сачувати енергетску независност Србије и занемарује потенцијал Србије и то што скоро 70 одсто струје добијамо из угља. Еколози из Суботице занемарују да је енергија воде, сунца, ветра и биомасе скупља од киловат-

сата из термоелектрана и не може у потпуности да замени струју из угља. Грађани треба да знају и да су нетачни подаци које износи и за обновљиве изворе енергије. Према Подацима Међународне агенције за енергију за 2020. годину, у случају Мађарске, која нам је територијално најближа, производна цена за соларне електране уз фактор капацитета 14 одсто, што одговара ефективном броју сати рада од 1.220 на пуној снази, и дисконтну стопу од три одсто, јесте око 75 долара по мегават-сату, односно 105 долара или 90 евра уз дисконтну стопу од седам одсто.

Под маском бриге о заштити животне средине, ЦЕКОР нуди увоз струје и гашење елек-

трана на угаљ, што је поменуто раније на скупу о нуклеаркама и обновљивим изворима. То значи да би Србија морала да увози 70 одсто електричне енергије у вредности од најмање милијарду евра. А питање је и да ли постоје технички капацитети за толики увоз струје. Тада би руке трљали само трговци струјом, а крајњи цех би платили грађани и привреда кроз већу цену електричне енергије. Све то би довело до тога да Србија енергетски зависи од страних компанија, иако има сопствене енергетске ресурсе.

Јасна Петровић Политика

Двадесет четврти март 1999. године, 19:55 сати. Пуковник Милош Гордић, у функцији начелника групе за борбено командовање јавља: Прве ракете су погодиле наше објекте. Наредио сам: Све снаге ПВО планиране за супротстављање првом удару активирати, изузев авиона МиГ-21, којима забрањујем полетање.

Одлука команданта, у „тренутку“, зауставити оно са чим су се сложили сви, и колеге сарадници и ГШ ВЈ. Била је то тешка одлука, али није донета у тренутку! Ја сам пилот. На авиону типа МиГ-21 почео сам да летим 1970. године, боље речено до дана агесије, летео сам на овом авиону пуних 29 година. Познавао сам тај авион, како би рекли пилоти, „у душу“. Авион је припадао другој технолошкој генерацији, врло скромних маневарских и ватрених могућности. Опремљен радаром домета осматрања око 20 км, ракетом домета 10-15 км. Његове основне слабости биле су: недостатак савремене нишанско-навигацијске опреме, врло слаба отпорност на електронско дејство противника, велика зависност много пре донете одлуке и издатог наређења пуковнику Гордићу: шта може авион таквих борбених могућности да уради против НАТО ловаца Ф-16, Ф-15, Ф/А-18, Ф-14, Мираж-2000? Шта ће да раде пилоти у тако инфериорној ситуацији? Потребне одбране земље су налагале ангажовање свих расположивих снага, а разум ми је говорио да авиони типа МиГ-21 немају никакве шансе. Одлука је производ мог личног познавања авиона и размишљања, има ли смисла?

Одобравање, али и оспоравање

Моја одлука, код већине људи у РВ и ПВО, као и код људи на највишим положајима у Војсци наишла је на разумевање и уважавање. Неки од њих, нису имали разумевање. На једном састанку (око 15. априла) код председника СРЈ, у присуству начелника Штаба Врховне команде, генерала Драгољуба Ојданића, председник Милошевић ми је рекао: Генерале Смиљанићу, има генерала који мисле да сте авионе МиГ-21 требали да употребите у противваздушној одбрани. Затечен, покушао сам да објасним да је моја одлука сасвим исправна и да још увек остајем при њој.

Рекао сам председнику: Господине председниче, имали смо 24. марта исправних 46 авиона МиГ-21. Колико год да смо их подигли, дубоко сам убеђен да се ниједан не би вратио. Извинио сам се и рекао: Господине председниче, не знам шта би било са нашом одбраном 25. марта, када би у свет отишла информација да су авиони НАТО-а у првој ноћи агесије (у првом удару) оборили 20, 30 или можда 50 авиона ловаца СРЈ. Председник Милошевић је рекао: Правилно сте урадили генерале, ја потпуно схватам колико су наши мигови-21 инфериорни у односу на ловце НАТО-а.

Пријало ми је разумевање председника, и била је то за мене велика сатисфакција.

Поново сам се извинио и замолио председника да нам каже који генерали оспоравају моју одлуку. Одбио је да ми то каже, али после инсистирања генерала Ојданића, председник је рекао: То мисли генерал Величковић.

Као што сам већ нагласио, у претходном тексту, у самом почетку агесије девет најсавременијих авиона ловаца (МиГ-29), које је имала Војска Југославије, употребљено

Тешке командантске одлуке

ЗАБРАНА ПОЛЕТАЊА АВИОНА МИГ-21

На једном састанку (око 15. априла) код председника СРЈ, у присуству начелника Штаба Врховне команде, генерала Драгољуба Ојданића, председник Милошевић ми је рекао: Генерале Смиљанићу, има генерала који мисле да сте авионе МиГ-21 требали да употребите у противваздушној одбрани.

ПИШЕ
Спасоје Смиљанић,
генерал-пуковник у пензији

је за супротстављање авијацији НАТО-а. Од радарског навођења са земље, малог домета радара и ракета за дејство у ваздушном простору, мигови-21 имали су недовољно средстава и опреме за самозаштиту и врло скромне могућности за вођење маневарске борбе у ваздушном простору.

Према важећим оперативним прорачунима, за уништење једног савременог авиона противника, било је потребно 10-15 авиона МиГ-21.

Хумано или кривично дело

Њихови ефекти борбе (супротстављања) су били слаби. Од полетелих девет авиона МиГ-29, оборено је шест и погинула су два пилота. После завршетка рата средства јавног информисања, већина пилота који су полетели на авионима МиГ-29 и највиши представници власти, после доласка на власт ДОС-а, „осули“ су „дрвље и камење“, са основним ставом да авионе МиГ-29 није требало подизати у борбу против авијације НАТО-а.

На рачун највишег војног руководства (посебно из РВ и ПВО) и против мене лично изречене су тешке оптужбе и увреде, као она којом нас називају добровољним даваоцима туђе крви, или пилоти су свесно послати у смрт.

Нико, баш нико, од наведених „душебрижника“ није изнео своје мишљење и став о мом поступку забране полетања авиона МиГ-21. То нису учинили ни сами пилоти који су требали да полете на тим авионима,

као што нису урадила ни бројна удружења пилота, а ни широка српска јавност.

Притиска ме „тешка брига“, шта сам то урадио? Да ли сам учинио једно хумано дело, спасивши сигурне смрти четрдесетак пилота, или сам учинио тешко кривично дело – зауставивши полетање авиона МиГ-21, који према мојој процени против ловаца НАТО-а нису имали никакве изгледе на успех. Зашто се о томе надлежни органи државе, а и широка друштвена јавност не изјасне? Хумано, или кривично дело?

Смена команданта базе

У време припрема за одбрану од агесије, 10. марта 1999. године са екипом из Команде РВ и ПВО и Команде ваздухопловног корпуса обишао сам јединице на аеродрому Подгорица, сагледао и оценио ток расељавања материјалних средстава, ниво припремљености за извршење мобилизације, стање припреме материјално-техничких средстава, стање морала припадника на аеродрому Подгорица и у Дому Војске у Подгорици информисао старешине јединица РВ и ПВО размештених на аеродрому Подгорица и касарни Даниловград.

Стање, које сам затекао, је указивало на бројне пропусте и неусклађеност са наређењима за припрему јединица, расељавање материјалних средстава и провођење припреме за мобилизацију. Уочио сам и да су међуљудски односи нарушени, а међусобна нетрпељивост команданта 423. ваздухопловне базе (уједно командант аеродрома) пуковника Јована Стругара и команданта летачке јединице (172. авијацијске бригаде) пуковника Страхине Дробњака је претила да угрози припреме и употребу јединица у очекујућој агесији. Поред овог уочено је да код руководиоћих старешина, посебно у 423. ваздухопловној бази, има колебања, да је део састава, претежно оног рођеног на територији Црне Горе, под утицајем психолошко-пропагандног деловања које су проводиле власти Црне Горе.

Руководећим старешинама, а пре свега командантима јединица, указао сам на циљеве и могуће последице очекујуће агесије. Командантима сам предложио да улога команданта у рату вишеструко расте и да је од пресудног значаја, те да због тога своје размирице треба да оставе иза себе. Команданти су ме убеђивали (посебно пуковник Стругар) да то схватају и да ће личне неспоразуме превазићи. Истицали су да имају пуно поверење у људе којима командују, као и потчињено људство у њих.

Међутим, и поред тврдње Стругара да су планирани задаци извршени, надлежни органи Команде РВ и ПВО и Команде ВаК су утврдили да се ни он, а ни његови непосред-

Да су 1999. године полетели наши пилоти на авионима МиГ-21 били би мета ловаца НАТО-а

но потчињени из команде базе нису довољно ангажовали у реализацији задатака, а посебно не на припреми за мобилизацију. Извештавао је претпостављену команду (Ваздухопловни корпус) да се мобилизација не може извршити, а на плану утицаја на, као што је активирање сопствене курирско-позиварске службе и друго, није предузео ништа.

Са најближим сарадницима из Команде РВ и ПВО и командантом Ваздухопловног корпуса, генерал-мајором Радољубом Масићем, коме су обе наведене јединице биле потчињене, уважавајући сву сложеност ситуације у Црној Гори, одлучио сам да се стање појачано контролише и ако и даље буде пропуста и неодговорног понашања да се предузму одговарајуће мере.

Шта је показала контрола

Извесну наду, да се ситуација и стање поправља, дало је ефикасно расељавање материјално-техничких средстава. Расељени су са аеродрома и мирнодопских локација, авионско гориво, гориво за моторна возила, уља, мазива, убојна средства, резервни делови и друге покретне ствари. Радило се о хиљадама тона материјала који су заједно раселили официри, подофицири, цивилна лица на служби у ВЈ и грађани из рејона аеродрома Подгорица. Међутим, са почетком агресије откривају се много већи пропуси и неодговорно понашање не само пуковника Јована Стругара већ и осталих кључних старешина Команде 423. ваздухопловне базе: начелника штаба (уједно заменика команданта) пуковника Борисава Мишковића, начелника везе потпуковника Миодрага Николића, начелника артиљеријско-ракетних јединица ПВО потпуковника Јанка Михаљевића, начелника безбедности капетана прве класе Предрага Абрамовића.

Контролом надлежних органа утврђено је: командант Стругар са начелником штаба Мишковићем и канцеларијом општих послова био је смештен у две просторије одвојено од команде и јединица, без могућности да прати ситуацију и ефикасно командује; оперативни центар аеродрома је био ван контроле команданта и начелника штаба, а за све активности на оперативном центру

био је задужен начелник везе; начелник штаба, стално је наводно био у обиласку јединица, а првог дана агресије, наводно, је доживео лакши стрес и није био у стању да извршава функционалне задатке.

Да би „подигао“ храброст често је био под дејством алкохола; начелник везе, потпуковник Миодраг Николић, планирао је и организовао везе са јединицама, али тако да буду под контролом одређених служби власти у Подгорици. За везе командовања користио је радио-станице МУП Црне Горе, иако је јединица имала сопствене формацијске радио-уређаје; командант, пуковник Стругар је ради рекреације, готово свакодневно, организовао спортске активности. На спортским теренима у селу Мојановићи, најчешће је организовао одбојкашке утакмице, чиме је, како је истицао, демонстрирао одсуство страха и пркос бомбардовању НАТО-а. Оваквим понашањем изазивао је револт грађана, на шта сам добијао и притужбе. Свакодневно је одлазио у Подгорицу на састанке са органима Владе Црне Горе, о чему није извештавао претпостављеног. Нетачно је извештавао претпостављену команду о борбеним дејствима јединица за противваздушну одбрану аеродрома. Јединицама за противваздушну одбрану није командовано из оперативног центра, дејства су вршена стихијом, по процени и одлуци командира водова, па чак и одељења. За све време дејства радари нису укључивани, да не би били откривени и изложени дејству авијације НАТО-а; начелник артиљеријско-ракетних јединица ПВО, потпуковник Јанко Михаљевић, као стручни орган ПВО командне базе, био је потпуно пасиван.

Није поклањана ни потребна пажња растреситом распореду борбених средстава, ни маскирању објекта, за које је било прописано и наређено како их треба маскирати, као што је, на пример, подземни објект „Зета“.

При размештају авиона у подземном објекту „Зета“, није поштовано прописано упутство о коришћењу објекта. Авиони су размештени у претпољу (простор где не сме ништа бити размештено) објекта, непосредно уз сам улаз. Приликом бомбардовања објекта, погођен је први авион од кога се

експлозија ланчано пренела на остале авионе, при чему је уништено 26 школских авиона „Галеб“ и „Јастреб“. Претпостављена команда (Ваздухопловни корпус) је извештена да је објект пробит дејством веома разорних НАТО бомби. Надлежна комисија је утврдила да је извештај нетачан, што је потврђено и по завршетку агресије, када је објект рашишћен.

Удомила их Влада Црне Горе

Након свих ових сазнања, 25. априла 1999. године на дневни ред колегијума команданта РВ и ПВО ставио сам питање разрешења стања у 423. ваздухопловној бази Подгорица. После аргументоване расправе, командант Ваздухопловног корпуса генерал Масић је предложио, да се са дужности смене, не само пуковник Стругар и пуковник Мишковић већ и потпуковници Миодраг Николић и Јанко Михаљевић и капетан прве класе Предраг Абрамовић. Уз сагласност свих осталих чланова колегијума, одлучио сам да прихватим предлог команданта Ваздухопловног корпуса, генерала Масића.

За команданта 423. Ваздухопловне базе поставио сам пуковника Луку Кастратовића, коме сам оставио право и могућност да процени персонални састав и одлучи када ће и са ким заменити преостале старешине, за које је донета одлука о смени.

И ово је била тешка одлука, али кључна и веома битна за даље борбено ангажовање 423. ваздухопловне базе и других јединица у борбеном распореду на аеродрому Подгорица. Сменити у јеку ратних дејстава скоро све прве људе: команданта и начелника штаба и командантове помоћнике, једне јединице као што је ваздухопловна база било је заиста тешко, али другачије није могло. Одлука је донета уз пуну сагласност свих чланова колегијума команданта РВ и ПВО, а на предлог команданта Ваздухопловног корпуса, генерала Масића, који је био првопретпостављени командант пуковнику Јовану Стругару.

Сви смењени официри из 423. ваздухопловне базе, „нашли“ су запослење у државној служби Црне Горе. Пуковник Стругар у Министарству поморства и саобраћаја, као виши саветник министра, пуковник Мишковић и потпуковници Николић и Михаљевић у полицији Црне Горе, а капетан прве класе Абрамовић у Државној безбедности Црне Горе. Непосредно после завршетка рата, захтев за престанак активне службе из јединица 423. ваздухопловне базе поднело је: 13 официра, 38 подофицира, 6 војника по уговору и 3 цивилна лица на служби у ВЈ. Међу њима и команданти: борбеног батаљона и артиљеријско-ракетног дивизиона ПВО; командири: чете везе, чете за опслуживање авијације, пешадијске чете; начелник ваздухопловнотехничке службе у бази, затим командири водова, одељења, референти службе и слично. Влада Црне Горе, за све њих је обезбедила запослење, а један број је постављен и на дужности командира јединица у полицији МУП Црне Горе.

Из рада Удружења
војних пензионера
Црне Горе

ЧУВАРИ ТРАДИЦИЈЕ У ПРОФЕСИЈИ

Уз поштовање мјера против корона, 7 октобра окупали су се даниловградски артиљерци да обиљеже Дан артиљерије ЈНА - као некада у стара времена.

На почетку дружења, најстарији ветеран међу њима Радивоје Здравковић, поздравео је присутне и позвао да се минутом ћутања ода пошта преминулим друговима у протеклој години Младену Јелићу и Велибору Стаменковићу, а затим истакао:

„Испуњен сам задовољством што сам вечерас са вама артиљерцима, заљубљеницима у топове и плутоне. Артиљерце је увијек красила љубав према професији, оданост отаџбини, слободи и његовању ратних традиција нашег народа. Даниловградски гарнизон изњедрио је врсне артиљерце многе узорне ветеране. Већина од нас била је у рату 1991/1992. и 1999. године. Значила смо и професионално командовали јединицама и придржавали се Женевске конвенције. Наши артиљерци су и данас активни, раде и доприносе општем напретку друштва и домовине. Павле Бандовић је за Планинарски савеза Црне Горе трасирао пјешачке стазе и сачинио мапу за кретање планинара. На такмичењу аматерских фотографија војних пензионера Европе и Азије у Москви освојио је прошле године прво мјесто. Аутор је монографије Удружења војних пензионера и зборника „Трагови трећег доба“. Бајовић Добрислав из Никшића, чувени планинар, на такмичењу за најљепшу фотографију у Москви три пута узастопно је освојио прво мјесто. Мојсије Јањушевић, израстао је у знаменитог вајара и по ње-

говом нацрту је урађен споменик погинулим борцима у ратовима 1991/1992. и 1999. године, у касарни Милован Шарановић у Даниловграду“, рекао је Здравковић.

На међународној конференцији војних пензионера Европе и Азије – ИАЦ као делегати учествовали су артиљерци Драго Тиодоровић у Београду, Радивоје Здравковић у Астани и Паризу, Павле Бандовић и Радивоје Здравковић у Братислави и Жељко Вукић и Радивоје Здравковић у Софији. Они су афирмисали Удружење и дали значајан допринос у раду конференција ми-ра.

Артиљерци су активни у раду Удружења војних пензионера. Зоран Вучковић је предик Извршног одбора УВП Србије, Жељко Вукић је предсједник УВП Црне Горе, Радослав Жугић предсједник војних пензионера Подгорице, Бајовић Добрислав Никшића, Брајовић Божић Даниловграда, Бољевић Миодраг Зете и Здравковић Радивоје дугогодишњи секретар УВП Црне Горе.

У наставку дружења, уз чашицу добре лозове ракије, Павле Бандовић, аутор Зборника „Трагови трећег доба“, говорио је о зборнику између чијих корица су заступљени радови 15 војних пензионера, љубитеља писане ријечи. Зборник се разликује од осталих, рекао је Бандовић, што је у њему заступљена поезија, проза, чланци из ратних збивања, побједничке фотографије из Москве, афоризми, хумор. За свакога по нешто. На крају је присутним дариван по примјерак зборника.

Артиљерци су били стражари слободе, браниоци народа и државе, били су неодвојиви дио својих јединица и народа и показали карактер када је било најтеже и најпотребније.

Однос нас артиљераца према јединицама, патриотизму, слободи и помоћи другу у невољи био је саставни дио живота.

То вријеме вриједно је памћења.
Р. З.

Дружење пензионера
у Горњем Милановцу

ДРУГАРСТВО КОЈЕ ТРАЈЕ

На предлог више чланова Општинске организације УВПС Г. Милановац, а вођени жељом да се не прекида традиција годишњег окупљања и дружења, 23. септембра организован је сусрет пензионера коме је присуствовало 35 особа.

Жеља већине је била да се поново организује такав сусрет, посебно из разлога што је за две године, нажалост, војнопензионерску дружину заувек напустило 12 чланова, што је била прилика да им се ода пошта, јер због познате ситуације, није било прилике да се достојанстве-

но испрате.

Била је то прилика да се чланови подсети на дан формирања организације, као и препорука шта се може предузети ради накнаде законитих пензија. Мали број се определио за утужења и ангажовање адвоката.

Дружење је завршено заједничким ручком уз музику и договором да се традиција дуга девет година не прекида.

Било је критика колега изван Г. Милановца, јер нису позвани на дружење. Организатори се, међутим, надају да ће наћи на разумевање, јер нису желели да их излажу опасности које вребају током путовања или у дружењу у оваквим условима. Сигурно неће бити заборављени за следећи сусрет

Р. Васовић

Батајничани у Петроварадину
и на Фрушкој Гори

ОДАТА ПОШТА РОДОЉУБИМА

Војни пензионери Батајнице, удружени са борцима тог места, посетили су Петроварадин код Новог Сада, где је 17. септембра 1914. године стрељано једанаесторо грађана Батајнице. Тај злочин починила је Аустроугарске војска. На споменик жртвама венце су положили борци Батајнице, Новог Сада, Петроварадина, а и делегација МО УВП Батајница састава Славко Дошеновић, Милева Арсић и Миле Ранђеловић. Након полагања венаца говорили су Председници СУБНОР-а Петроварадина и Батајнице као и председник МО УВП Батајнице Рефик Спахић, о страдању Батајничана у првом светском рату, значају поштовања жртава и међусобној сарадњи. Петроварадинци су потом угостили Батајничане коктелом у оближњем ресторану, поштујући мере превентивне заштите.

Из Петроварадина делегације Батајнице и осталих удружења упутили су се на Фрушку Гору, где су одали пошту народном хероју С. Г. Митраљети и борцима Паји Зарићу и Васи Војиновићу, који су погинули (25. 8. 1942. године) у борби против Немаца. Венце су положили делегације МО СУБНОР-а и УВП Батајнице, а у име војних пензионера Драгош Бадњар, Рефик Спахић и Мирјана Шари. Присутнима су се обратили председник бораца Батајнице Слободан Нештина и војних пензионера Рефик Спахић. Након полагања венаца председник војних пензионера уз струне гусала испевао је песму „Рањен борац мајци писмо пише“, поред спомен плоче, што су са одушевљењем прихватили окупљени грађани.

После обиласка стратишта, делегације, борци и војни пензионери Батајнице имали су ручак у ресторану „Завичај“, где се уз револуционарне песме и игре ориле падине Фрушке Горе. Сарадња бораца и војних пензионера Батајнице преставаља пример како сарађивати са сродним организацијама у неговању и развијању револуционарних традиција наших народа у ослободилачким ратовима. Р. С

Из активности МО
УВП Батајница

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ОСЛОБОЂЕЊА

У оквиру Плана рада и у складу са традицијом дугом више од десет година, МО УВП Батајница је, у сарадњи са сродним удружењима, учествовала у обележавању Дана ослобођења Батајнице у Другом светском рату. Заједно са Месном заједницом, МО СУБНОР-а, Удружењем „Ђира личка калдрма“ које негује традиције 6. личке дивизије НОВ, окупили су се код споменика у центру Батајнице и одали пошту палим борцима и жртвама Батајнице у ослобађању овог насеља у Другом светском рату.

Венце су положили делегације Месне заједнице,

СУБНОРА, 6. личке дивизије и УВП Батајница. Делегацију МО УВП Батајница чинили су Рефик Спахић председник и чланови Активна жена УВП Милева Арсић и Гордана Божић. После полагања вијенаца секретар МО СУБНОР Батајнице Саво Богуновић, иначе члан војних пензионера, поздравео је присутне, нагласио значај окупљања и полагања венаца и исказивања дужног поштовања палим борцима и жртвама у ослобођењу овога насеља и да ову традицију треба неговати и развијати. Све је протекло уз поштовање мера заштите у складу са тренутном епидемиолошком ситуацијом.

И овога пута војни пензионери Батајнице часно и с поносом учествују у манифестацијама којима се негују и развијају револуционарне традиције Другог светског рата.

Р. Спахић

Сећање на
адмирала
Бранка Мамулу

ПАРТИЗАН САВРЕМЕНОГ КОВА

Много пута сам био у близини адмирала Мамуле који се недавно преселио у недокућиве висине, после навршених 100 година живота. Да га није погодила корона, вероватно би поживео још коју годину. Био је изузетан професионалац, одан одбрани земље. Дубоко је урањао у проблеме, анализирао их и доносио значајне одлуке. Од партизанских дана, када се против фашистичких завојевача борио у Морнарици, све до пензионисања, био је посвећен теорији и пракси одбране. Објавио је више књига и показао како се поштени интелектуалци опходе према суровој зблги.

Упознао сам га 1978. године у Малом Лошињу, где је те године требало да се одржи централна прослава Дана Ратне морнарице. Између осталог било је планирано да се у ували Чикат открије Спомен-костурница посади највећег и најбоље наоружаног брода НОВ и ПОЈ „Црвена Звезда“ који су немачки бродови потопили недалеко одатле, то јест у близини острва Сусак. Тог лета, наиме, рониоци РМ из Сплита пронашли су на дну мора олупину брода и из трупа извадили кости пострадалих посаде и неке делове тог пловила.

У сачињеном протоколу, после одавања поште и откривања костурнице, био је на програму партизански ручак. Војнопоморско упориште Лошињ је добило задатак да припреми 6.000 оброка војничког пасуља и да га подели високим званицима и грађанима. Било је планирано да за око 500 људи буду обезбеђени столови и столице, а да остали када у порцији за једнократну употребу добију пасуљ оду у шуму и када поједу оброк, пластичну чинију и пластични прибор одложе у посебно припремљеној јами. Командант Војнопоморске области Мамула, са својим помоћницима, посетио је Лошињ десетак дана пре свечаности како би утврдио квалитет припрема. Чувши од команданта Ђуре Џепине како ће се прослава одвијати, то јест да ће столице и столови бити обезбеђени само за високе званике, адмирал Мамула је рекао следеће: „Не може тако! Када ја седнем за сто, сви да су сели. Када ја добијем оброк, сви да су добили следовање.“ И тако је позадини наметнуо веома тежак задатак...

Наредних дана столови и столице довожени су из хотела, али и из приватних кућа. Наређење команданта Војнопоморске области је морало да се изврши. Прослава је организована онако како је то наредио адмирал Мамула.

Када је неколико месеци после Титове смрти организована велика вежба ЈНА на полигону Слун, адмирал Мамула је, у својству начелника Генералштаба ОС СФРЈ, дошао на полигон дан раније. Руководство вежбе га је подробно информиро-

сало о томе шта ће се све сутрадан догађати. Да би све било јасно, кренуло се у обилазак вежбалишта, тако што су посећена места где ће се одвијати вежбове активности. У тој екипи, као новинар Недељног илустрованог листа „Фронт“ била је и моја маленкост. До радних тачака смо се превозили или теренским возилима или хеликоптером. Био сам у теренско-ратној униформи без ветровке коју сам држао у руци. У једном тренутку пришао

ми је адмирал Мамула и замолио да му уступим ветровку. Тако је адмирал на себи имао огрнуту ветровку са чином поручника. Чим смо ушли у хеликоптер, сео сам преко пута адмирала. Рекао сам му: Друже адмирале сада сте мене онемогућили да радим. Упитао је – зашто. Одговорио: како да фотографишем адмирала са чином поручника и како да ту фотографију објави „Фронт“. Само се насмешио...

Чим смо стигли на нову радну тачку, адмирал је скинуо ветровку, пружио ми је и рекао да могу да радим свој посао. Слетели смо на положај једне артиљеријске јединице која је била под маскарном мрежом. За неколико минута сам начинио више добрих фотографија и прикупио довољно података да сам после на две стране „Фронта“ објавио занимљиву фото-репортажу.

Трећи пут је ситуација била сасвим другачија. У то време (1982. године) уз своју новинарску дужност, на волонтерској основи, био сам председник омладине у ЈНА. Тадашњи председник омладине Југославије Богић Богићевић жалио се адмиралу Мамули да је омладина у војсци недовољно активна и да би требало предузети мере како би се рад унапредио. Због тога је захтевао састанак са адмиралом Мамулом који је у то време био савезни секретар за народну одбрану. Адмирал је мудро на састанак позвао секретара омладине у ЈНА Фрању Кустиха и мене. После речи добродошлице које је упутио адмирал Мамула, Богићевић је почео увијеним обраћањем да игра своју игру. Замолио сам адмирала да ми дозволи да говорим. Моја беседа била је конкретна, аналитична, препуна чињеница и аргумената. Испод ока сам посматрао Богићевића који се мрштио, мешкољео, ваљда схватајући да ћу побити све његове наводе. Адмирал је потом, у завршници, помилљивим тоном окончао састанак.

Тако је пропала намера Богића Богићевића да науди омладинској организацији у ЈНА и, вероватно, руководству те организације. После тога сам Богићевићу поручио да је најслабија омладинска организација у ЈНА боља и успешнија од најбоље организације у друштву. Касније, као члан Председништва СФРЈ, Богић Богићевић је показао своје право лице.

Адмирал Мамула остаће упамћен као човек који је сваку ствар назвао правим именом. Пратио је савремена кретања и зналачки предвиђао будућност. Многи кажу да је у време разбијања Југославије на дужности савезног секретара био адмирал Мамула, све би било другачије.

Звонимир Пешић

АНКЕТА О ГЛАСИЛУ „ВОЈНИ ВЕТЕРАН“

Догађаји и околности у којима се они одвијају стално диктирају нову реалност. Тако је било, тако је данас, а тако ће и бити. Наше гласило „Војни ветеран“, једино под капом небеском, запада у потешкоће и проблеме. Природним одливом рапидно се смањује број чланова УВПС, тиме и тираж новине. Мањи тираж ствара веће трошкове по штампаном примерку. С друге стране увећавају се трошкови репроматеријала. Све у свему околности не иду на руку нашем гласилу. И поред значајног увећавања трошкова за штампање „Војног ветерана“, Удружење већ пет година није повећавало износ претплате на наше гласило. Трошкови су покривани тако што су ангажована средства за друге намене.

Пред 20-годишњицу излажења „Војни ветеран“ се налази на својеврсној прекретници. С тим у вези, Удружење је одлучило да консултује пре свега вас, уважени читаоци. Стало нам је до вашег мишљења, како бисмо у будућности могли да предузмемо одговарајуће кораке. Стога вас молимо да одговорите на питања садржана у анкети, тако што ћете заокружити један од понуђених одговора.

Молимо вас да анкету пажљиво исечете и да нам пошаљете на следећу адресу: Удружење војних пензионера Србије; Браће Југовића 19; 11.000, Београд или путем и-мејла uvps.veteran@gmail.com.

Ваше одговоре очекујемо до 15. децембра ове године.

1. „Војни ветеран“ читам:

- а) редовно
- б) повремено

2. Претплата на лист:

- а) јесам претплатник
- б) нисам претплатник
- ц) желим да будем претплатник

3. Оцена квалитета „Војног ветерана“:

- а) одличан
- б) осредњи
- ц) задовољавајући

4. Спремност на претплану ако примерак гласила поскупи:

- а) наставићу претплату
- б) обуставићу даљу претплату
- ц) све зависи од висине нове цене

5. Ако УВПС не буде могло да Финсира гласило предлажем:

- а) да се укине
- б) да настави са излажењем двомесечно/тримесечно
- д) да се објављује само у електронском облику

Предлози, примедбе, запажања:

Из личног угла

О ИСТОПОЛНИМ
БРАКОВИМА

Тренутно је у застоју, ваљда због епидемије вируса, бурна скупштинска расправа о истополним браковима. Не сећам се да је скоро нека друштвена тема толико заинтересовала нацију као ова. То је у Србији незамисливо. То што обични људи мисле овако или онако о овоме то је нормално. Колико људи, толико ђуди. Оно што се чуло у дебати у Скупштини мислим да није нормално.

У природи међу живим бићима догађа се да буде и грешака (природних). Иначе, да подсетим оне који о томе нису размишљали, природа је све тако осмислила да је свима у оквиру врсте по мери. Свуда се зна ко је ко, каква задужења има. Све се дели на две половине - на мушки и женски свет. Без та два света нема живота на Земљи, јер све друго је природна грешка.

Да подсетимо и ово: код живих бића се све догађа по природним законима. То видимо свакодневно око нас - код људи, животиња, биљака...

Каквим земаљским законима може да се исправи природна грешка, да мушкарац роди, да плод на врби буде грождје, да... Зато су истополни бракови велика људска и свака друга грешка. Не разумем наше посланике у Скупштини, све високообразовани људи. Природне грешке нису опасност за човечанство, ако их човек поштује. Поставља се питање какво место у свему томе има демократија, људска измишљотина, јер други живи свет не познаје ту реч, па ипак живи нормално. Та реч, као и многе друге, долазе са Запада.

Нисам против оних где је природа у њиховом настанку направила грешку. Грешке се јављају свуда где се нешто ради и ствара. „Природни грешници“ су у великој мјани, па ако је у питању демократија, они би морали да се повинују већини.

Још и ово: свако је од нас видео да у природи нема спајања мушких са мушким, или женских са женским.

Верујем у људе који се боре за одбрану природних закона, да човек докаже да је заиста, од свих живих бића најсавеснији, најозбиљнији најпапетнији и најодговорнији на планети земљи.

Стеван Стојановић

МО „Бежанијска коса“

ВРЕМЕПЛОВ АКТИВНОСТИ

Од јануара 2020. године, до јула 2021. године Месни одбор „Бежанијска коса“ одржао је једну редовну седницу пре пандемије и четири седнице касније и то телефонским путем.

Том приликом покретана су питања односно која се тичу здравственог, стамбеног, просторног и социјално-хуманитарног збрињавања и достављање сугестије, и предлози о другим статусним питањима са којима се суочава војно-пензионерска популација.

Након одржаних седница у писаној форми достављени су на увид материјали надлежнима у Удружењу, укупно 12 информација.

У фебруару 2020. године достављен је исцрпан извештај по тачкама Одлуке о доградњи и прилагођавању УВПС новонасталим променама и предлог око измене и допуне Статута УВПС.

У јуну 2020. године сачињен је извештај о раду чланова МОД у проширеном саставу након проглашења ванредног стања и укидања истог због корона вируса.

У јануару 2021. године надлежнима је достављен опширан предлог за измене

и допуне Закона о посебним условима за реализацију пројекта изградње стана за припаднике снага безбедности и две информације: о 28-годишњици од оснивања УВПС и 23-годишњици Месне организације УВПС „Бежанијска коса“

У марту и јуну 2021. године достављена су два акта у вези са могућностима добијања просторија на две локације за потребе војних пензионера.

У априлу 2021. године, достављена је информација у вези са потешкоћама војних пензионера око добијања војних споменица.

Предлози како повећати број нових чланова у Удружењу достављени су у мају 2021. године.

Информацију у вези са припремом и реализацијом предстојећих изборних скупштина УВПС и о пружању одговарајућих здравствених услуга једне медицинске установе упућени су у јуну.

Материјали су редовно достављани Општинском одбору нови Београд и редакцији „Војног ветерана“

М. Калчић

Бесплатан улаз за посетиоце речног монитора „Сава“ до краја новембра

ВРЕДАН ЕКСПОНАТ

Министарство одбране омогућило је заинтересованим грађанима да, сваког дана од 11.00 до 15.00 часова, бесплатно посете рестаурирани речни монитор „Сава“, културно добро Републике Србије и музејски експонат Војног музеја који се налази на простору између Бранковог моста и Савског пристаништа.

Једини преостали бојни брод из групе речних монитора са којих је извршен први артиљеријски удар у Првом светском рату и један је од укупно 10 пловила тог типа на свету, некадашњи „Бодрог“, а сада „Сава“, рестауриран је и свечано отворен 1. новембра поводом обележавања Дана ослобођења Београда у оквиру манифестације „Дани слободе“.

Бесплатне посете речном монитору „Сава“ биће могуће свакодневно до 30. новембра ове године, осим у случају неповољних временских услова (киша, снег, поледица, јак ветар и температура испод пет степени) када ће поставка бити затворена.

Ремонтовани брод делује веома моћно

Језик наш насушни

САПУНСКА ОПЕРА

Сапунска опера је израз који је у српски језик ушао тек у новије време – негде после Другог светског рата. Данас се обично каже само сапуница. То је заиста специфичан и редак израз, коме данас мало ко зна право значење. Употребљава се само у уском кругу радијских и телевизијских посленика, посебно критичара, као ознака за сладуњава, сентименталне (јефтине) телевизијске и радијске серије, каквих је много и код нас и у свету.

Реч опера није овде употребљена у свом уобичајеном значењу („музичка драма“). Американци је употребљавају и у шаловито погрдном изразу *horse opera* („коњска опера“) као назив за вестерн-серије са много каубојских авантура, револурашких обрачуна и узбудљивих доживљаја копача злата. Дакле, израз „сапунска опера“ има посебно значење. Како се он развијао и како је уопште настао тај чудни израз?

У етимолошким речницима енглеског језика, стоји да се израз *soap opera*, како он заправо гласи, јавио тридесетих година XX века. Тих године (1935–1940) биле су, посебно у Америци, веома популарне радијске серије сентименталног, односно мелодрамског садржаја. Спонзори тих серија били су произвођачи сапуна. Отуда, онда, и помало подругљив, назив *сапунска опера* (енгл. *soap opera*).

После Другог светског рата, када се нагло развија телевизија, тај се назив проширио и на слична телевизијска остварења.

На нашим ТВ екранима често гледамо јефтине сентименталне серије, углавном увезене са стране. Па када је већ тако, треба их и означавати увезеним изразом – *сапунска опера*, или по нашки – *сапуница*.

Здравко Зељковић

Одлазак ратника

БОРАЦ НА ДВА ФРОНТА

УШапцу је недавно преминуо Драгомир Гладовић, члан УВПС од оснивања (1993. године). У НОР је ступио као седамнаестогодишњак 1944. године. Рођен је у селу Комирицу, где је завршио основну школу, а гимназију у Ваљеву. По завршетку рата школовао се у Билећу. Службовао је у Суботици као командир граничне карауле. Пензионисан је у чину капетана прве класе.

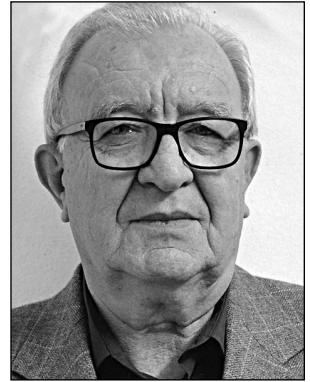
У УВПС, као и у СУБНОР-у, познат је и као човек ведрога духа и од њега је потекло много корисних савета и предлога за бољи рад обе организације, које у Шапцу веома тесно сарађују. Због свега тога био је поштован и уважаван. Био је активни члан у Градском одбору СУБНОР-а Шабац. Све своје обавезе савесно је извршавао, па је носио бројних друштвених признања.

О Драгомиру Гладовићу, као активном члану две значајне друштвене организације у Шапцу, говори и то да су га до вече куће испратили родбина, чланови обе организације и бројни пријатељи. У име обе организације од Драгомира се говором опростио Владимир Нинковић, председник ГО СУБНОР-а Шабац.

С. С.

Милорад Колашинац (1948-2021)

ЖИВЕО ЈЕ ЗА ДРУГЕ

Одавно нас није затекла тако опора вест која је деловала толико нестварно да су људи упорно проверавали да ли је, можда, реч о гласини. Да, ненадано се угасио живот човека који је имао толико енергије за друге, био посвећен правди, немилосрдан када је требало парирати неправди и безакоњу, ведар до неслућених размера, а опет обичан и човекољубан. Ето и писцу ових редова тешко је да изговори и напише да међу нама више нема Милорада Колашинаца, председник Општинске организације УВПС у Раковици. А само месец дана пре кобног тренутка Милорад је јуришао за своје војне пензионере помажући им да сруче акт којим захтевају да им држава врати паре које је четири године закидала од пензије, како би се обезбедила фискална стабилност државне касе.

Углед који је Милорад уживао у општини Раковица допринео је да ове године, после неколико дванаестомесечних циклуса, реши питање простора за окупљање војних пензионера. Био је упоран да колеге из врха УВПС угости у новим просторијама. Разуме се да је корона била препрека да до тог сусрета дође за Милорадова живота. Штета! А био је веома поносан на успех који су он и његови сарадници упорним радом и залагањем остварили.

Скупови војних пензионера у Раковици били су веома масовни. На њима се могло чути више аналитичких наступа. Та организација била је веома активна. Другарство исковано у војсци представљало је основу за дружење раковичких официра и подофицира у пензији. Посебна је прича сарадња са тамошњим цивилним пензионерима. Све је то Милорадова заслуга.

Милорад Колашинац је рођен 26. маја 1948. године у селу Казновице код Рашке од мајке Винке и оца Радомира. Био је напредно дете, жељно нових знања и животних искустава. Војна академија је била природно Милорадово уточиште. Упорно је учио, опредељујући се за род артиљерије. А када је у 25. класи окончао Академију Копнене војске (1972), био је спреман да се посвети обучавању војника, ма где то било од Ђевђелије до Триглава. Службовао је на Корчули, затим у околини Херцег Новог, Тивту, Руми, Београду. Већи део радног века провео је у јединицама обалске одбране командујући саставима артиљерије чији је задатак био да не дозволи искрцавање непријатељских војника на нашу обалу. Усавршавајући се у професији, завршио је и Командно-штабну академију (1985). У смирају професије руководио је делом Техничког опитног центра, учествујући у испитивању нових артиљеријских оруђа. Смерно је водио јединице, пленећи благошћу, у исто време строгим захтевима према потчињеним. Због тога је и логично што је остварио толико добрих резултата. Нису га мимоишли ни ратови вођени на простору Југославије деведесетих година. Часно је испунио заклетву према отаџбини. Пензионисан је 2000. године у чину пуковника.

Живот по пензионисању се потпуно променио. Одједном се створио простор у виду слободног времена. Милорад се одлучио да знања и вештине, заоденуте организационим способностима, употреби их у корист породице зарад унапређења стандарда. Почео је да се бави продајом некретности. Људи су му веровали, па су и резултати били повољни. Упоредо је био активан у организацији војних пензионера. Године 2010. изабран је за председника Општинског одбора УВПС Раковице. Брзо је стекао популарност, поготову што се ухватио у коштац са бројним проблемима правне природе. Уз правнике је учио те науке, примењујући их у корист својих колега који су били закинути у правима. До последњег даха помагао је војним пензионерима у остваривању закинутих права. Слободно се може рећи да је помажући војним пензионерима, право и законе апсолвирало до те мере да се често хватао у стручни коштац са адвокатима.

У три мандата Милорад Колашинац био је члан Главног одбора Скупштине УВПС. Капа доле за све што је урадио као члан Главног одбора и председник општинске организације.

Неко ко је свестран, попут Милорада, нимало није запостављао породицу. Супруга Даница и он подигли су до факултетских диплома своје троје деце Јасну, Марију и Марка, на које су били веома поносни. Породица је Милорада памтити као благог, ведрога и доброг супруга, оца и деде. Био је веома виспран у свему што је радио.

Милорадовим одласком у вечност у Удружењу војних пензионера Србије остала је тешко надокнадива празнина. Био је особен, непоновљив, специфичан активиста. Плену је добротом, мудрошћу, одлучношћу, хитрини... Отишао је неукалжане части и чистог образа. Оставио је дубок траг као неисцелјиви белег. Трајаће у душама и срцима људи који су га познавали.

З. П.

Коста Милетић,
отац српског ваздухопловства

ЗАСЛУГЕ ЗА СНАЖЕЊЕ БОРБЕНЕ МОЋИ АВИЈАЦИЈЕ

Командант Ваздухопловне команде имао је тежак задатак – да мале снаге ангажује на извршење већег броја сложених задатака. То је изискивало велико умеће, велику одговорност и мудрост у доношењу одлука. Динамика дејстава била је велика, авиони са посадама и балони били су свакодневно ангажовани на задацима извиђања и коректуре артиљеријске ватре.

Преи наоружани авион „Олуј“

У Првом балканском рату створено је српско војно ваздухопловство и доживело своју ратну премијеру. По одлуци Врховне команде да се подрже снаге српске и црногорске војске у опсади Скадра, мајор Коста Милетић је 20. фебруара 1913. године формирао *Аероплански приморски одред* – прву борбену јединицу српског ваздухопловства и био његов командант. Одред је из Ниша и Скопља пребачен у Солун возом, а бродом превезен до луке Сан Ђовани близу Љеша на јадранској обали и сухопутно на аеродром Барбалуш југоисточно од Скадра.

На борбеном задатку 20. марта у авионском удесу погинуо је пилот наредник Михаило Петровић. По завршетку операције одред се повратном маршрутом вратио у Ниш, где је (12. маја 1913. године) расформиран.

У Други балкански рат (29. јун – 30. јул 1913.) српско ваздухопловство ушло је са више искуства и ангажоване су целокупне снаге, и балони, и авиони. Мајор Коста Милетића, командант Ваздухопловне команде по наређењу Врховне команде формирао је аеропланско одељење за потребе Команде Прве армије, које је извиђало пра-

вац Куманово-Страцин-Ћустендил, и балонско одељење за потребе Друге армије које је извиђало правац Пирот-Цариброд.

Аеропланско одељење је по извршеном задатку враћено у Ниш у састав ваздухопловне команде. Балонско одељење је упућено у састав Пиротског утврђеног логора, под командом Друге армије. Задатке је извршавало од 19. до 23. јула 1913. године. По наређењу војводе Радомира Путника од 21. јула/3. августа 1913. године враћено је у Ниш.

Са мајором Костом Милетићем, командантом Ваздухопловне команде на челу, српско ваздухопловство је у балканским ратовима стекло прва борбена искуства о употреби балона и авиона. Ваздухопловство је имало снажан утицај на борбених морал српских војника и остварило је снажан утицај на све факторе рата и све аспекте војне теорије и праксе. У том контексту треба сагледати и место и улогу мајора Косте Милетића.

Мобилизација 1914. године

За Косту Милетића, као и уосталом за сву српску војску и земљу Србију, није било мира, нови рат је био на по-

молу. Требало је обновити снаге, попунити губитке, набавити нова борбена средства, па и ваздухоплове, али није било лако. Земља је била исцрпљена, а помоћи ниоткуда. Нови рат је био у изгледу, а ништа није предумимано да се ваздухопловство припреми за наступајуће догађаје. То илуструје чињеница да је ваздухопловство ушло у Први светски рат са истим стањем у којем је изашло из балканских ратова.

Аустроугарска је објавила рат Србији 28. јула 1914. године. Командант Ваздухопловне команде, мајор Коста Милетић, у складу са ратним планом, извршио је мобилизацију и јединице превео у ратно стање. Аеропланска ескадра прешла је на ратно стање за осам дана, а балонска чета са 12 дана и била је спремна за покрет из Ниша, даље према ратном плану.

Мајор Коста Милетић, челни човек српског ваздухопловства у том тешком моменту када је држава улазила у Велики рат, није имао другог излаза већ да постојеће људство, снаге и средства, максимално ангажује на извршавање задатака у мобилизацији и преласку на ратно стање. Основне снаге груписане су аеропланску ескадру и балонско одељење, спремне за покрет, а водонична централа и голубија пошта остале су у Нишу.

Ваздухопловна команда је пребазирала у Ваљево, железницом од Ниша, преко Младеновца, до Аранђеловца, а даље сухопутно, запрежним возилима. Први ратни аеродром (летелиште) је уређен на Дабића пољу код Ваљева, где су постављени хангари, монтирани авиони и организован рад у ратним условима.

Командант Ваздухопловне команде мајор Коста Милетић имао је тежак задатак – да мале снаге ангажује на извршење већег броја сложених задатака. То је изискивало велико умеће, велику одговорност и мудрост у доношењу одлука. Динамика дејстава била је велика, авиони са посадама и балони били су свакодневно ангажовани на задацима извиђања и коректуре артиљеријске ватре.

У том циљу Ваздухопловна команда, и њен командант мајор Коста Милетић, усмерила је све своје напоре да постојеће снаге и средства искористи до крајњих могућности. Но и поред тога они, су били од огромне користи прибављајући драгоцене информације о непријатељу. Било је кварова и отказа али су пилоти херојски издржавали сва ратна искушења.

Употреби балона на фронту у почетку надлежне команде нису придавале много значаја, али када се увидело какву корист извиђање из балона доноси, тај однос се променио на боље. Балонско одељење је дејствовало у тешким условима и са скромним средствима, стално у покрету, али је задатке извршавало у потпуности.

Мајор Милетић као командант ваздухопловне команде допринео је и пробама и увођењу у наоружање наших авиона авионских бомби, што је дошло до изражаја наредне године,

Српска ескадрила на Солунском фронту

када су испитивања завршена и конструкције усавршене.

Србија имала своје авионске бомбе

Србија је већ 1915. године имала авионске бомбе којима су наши авијатичари бомбардовали непријатељеве објекте. Слично је било и са развојем противавионске одбране.

После Колубарске битке и пораза Аустроугара (3. децембра) и ослобођења Београда аеропланска ескадра је дошла у Београд, где је 8. децембра 1914. свој аеродром поставила на Бањици, и балонско одељење је 15. децембра поставило свој бивак на Бањици. У првој ратној години српско ваздухопловство стекло је драгоцену искуства у извршавању задатака, начину употребе, маневру и командовању. Иако скромних снага и могућности, дало је велики допринос великим победама српске војске на Церу, Колубари и Дрини.

Ваздухопловна команда је од јануара 1915. године, поред оперативних задатака, убрзано радила на кадровском јачању и материјално-техничком опремању својих јединица. Из Француске је у помоћ Србији стигла једна аеропланска ескадрила почетком марта 1915. године. Њу је у Паланци дочекао командант Ваздухопловне команде, мајор Милетић и допратио у Београд.

По доласку француске ваздушне флотиле на Бањицу, српска Ваздухопловна команда премештена је у Пожаревац. Тада су први пут наши војни авиони били наоружани митраљезима.

У току лета 1915. године у Пожаревцу је кратко радила и прва пилотска школа у Србији, где су школована пилоти Друге класе српских пилота који су обуку наставили у Француској и потом упућени на Солунски фронт.

У јесен 1915. године пред немачко-аустроугарском офанзивом на Србију, заједно са војском и са командантом мајором Костом Милетићем на челу Ваздухопловна команда и њене јединице организовано су одступиле пре-

ко Албаније, без губитака, и дошле на Крф. Ту је 1. марта 1916. године извршена реорганизација српског војног ваздухопловства. Од људства аеропланске ескадре, балонског одељења, нишке и пиротске станице голубије поште и водоничне централе, образован је, по новој формацији, Аероплански депо, а наведене јединице су престале да постоје. Ваздухопловна команда добила је назив „Аеропланска ескадра“. За команданта Аеропланске ескадре постављен је мајор Коста Милетић.

Са Крфа мајор Коста Милетић, командант Ваздухопловне команде, упутио је 28. фебруара 1916. године рапортно писмо начелнику Инжињеријског одељења Врховне команде, у којем, у циљу припрема за предстојећи одлазак на Солунски фронт и формирање нових ескадрила, пише о потреби школовања летачког и техничког кадра и што брже укључивања људства у рад, како би се што спремније дочекало скоро формирање српских ескадрила. Тај рапорт мајора Косте Милетића повољно је примљен у Врховној команди, али се није могло одмах приступити одласку у Солун, јер је то било у вези са општим решењем о транспорту српске војске на Солунски фронт.

Према наређењу Врховне команде, аеропланска ескадрила је 21. априла кренула из Потамоса са Крфа, 22. априла у покрету преноћила у Говину, сутрадан се укрцала на италијанску лађу „Кордова“ и 26. априла у осам часова пре подне, стигла у пристаниште Микру на Халкидику, код Солуна.

Ескадриле на Солунском фронту

Доласком на Солунски фронт српска Аеропланска ескадра распоређена је у околини Солуна, где се налазила главна база Аеронаутике француске источне војске. Ту је организована обука и школовање летачког и ваздухопловно-техничког кадра. Формирано је пет француско-српских ескадрила – „Српска авијатика“, Штаб Аеропланске ескадре са Костом Милети-

ћем на челу, Аероплански депо и радионица. Убрзо мајор Коста Милетић одлази на боловање, и фактички тако престаје његова служба у ваздухопловству, па је до пензионисања враћен у инжињерију.

На Солунском фронту српско ваздухопловство је кадровски и материјално-технички ојачано и израсло у снажну ваздухопловну формацију на крају рата, која је била основа стварања ваздухопловства нове државе. Допринос и улога Косте Милетића у том процесу је неизмерна.

Мајор Коста Милетић је пензионисан 30. септембра 1918. године. Потом је 1. децембра 1920. године преведен у резерву. У чин инжињеријског потпуковника унапређен је 10. марта 1924. године, а у чин резервног инжињеријског пуковника 17. децембра 1928. године.

Изузетно поштован од српских и југословенских ваздухопловаца Коста Милетић је био активан у ваздухопловним организацијама и удружењима. Један је од оснивача Аероклуба Срба, Хрвата и Словенаца.

Посвећеност идејама ваздухопловства, заслуге у његовом утемељењу и развоју у Србији, активност и углед међу колегама и у народу допринели су да је Коста Милетић једногласно изабран за председника Удружења резервних авијатичара Краљевине Југославије (УРА) 1. априла 1928. године. На тој дужности је остао (иако је удружење имало мањи прекид у раду) до 1941. године, када су окупационе немачке власти забраниле рад свих патриотских удружења, па и овог. Поред тога, Коста Милетић је био и на челу Кредитне задруге ваздухопловаца, од оснивања 1933. године до Другог светског рата.

Пуковник Коста Милетић преминуо је 1953. године и сахрањен на Новом гробљу у Београд. Носилац је Карађорђевог IV реда и више одликовања. Сем надгробног, других спомен-обележја нема.

Сто четрдесет седам година од рођења и седамдесет осам година од смрти првог српског ваздухопловца, пилота балона - аеронаута, првог команданта ваздухопловства Краљевине Србије и челне личности ваздухопловних ветерана Краљевине Југославије, пуковника Косте Н. Милетића, наш ваздухопловни великан није добио споменик, спомен-плочу, бисту или било које друго спомен обележје. Није добио ни улицу, ни школу, ни аероклуб, аеродром, ништа, колико знамо.

Има ли наде да отац нашег ваздухопловства, човек који је утемељио и израђивао у огњу рата, који му је посветио читав свој живот добије заслужно признање од своје државе којој је верно и одано служио и све потоње ваздухопловце и пријатеље ваздухопловства задужио?

Златомир Грујић

Уређује: мр
сц. др Часлав
Антић

У Србији живи више од
70.000 оболелих од
реуматоидног артритиса

ШТО ПРЕ КОД ЛЕКАРА ЗБОГ БОЛОВА У ЗГЛОБОВИМА

Ако се дијагноза хроничног артритиса не постави у прва три месеца од појаве тегоба и не започне одговарајуће лечење, више од половине оболелих ће након пет година постати трајно радно неспособно

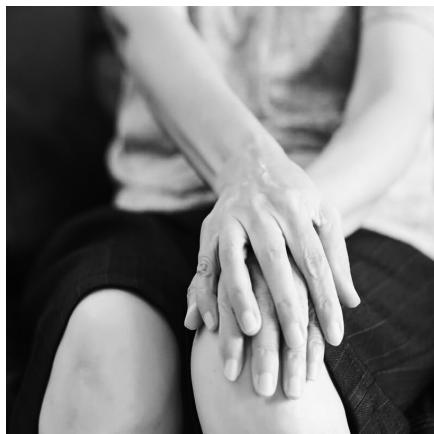
Бол и оток више зглобова, који симетрично захватају руке и ноге (најчешће шаке и стопала, али и колена, лактове, рамена), као и јутарња укоченост, која траје дуже од 30 минута, разлог су да се без одлагања потражи савет и помоћ лекара. Препознавање ових првих симптома реуматоидног артритиса и избор одговарајућег лека допринеће да десетине хиљада људи буду поштеђени свакодневног бола и патње и, још важније, инвалидитета.

У Србији живи више од 70.000 оболелих од реуматоидног артритиса, а истраживања показују да уколико се симптоми ове болести не препознају и не лече на време, више од половине оболелих ће након пет година постати трајно радно неспособно, упозорили су стручњаци поводом Светског дана борбе против артритиса.

Уколико хронични артритис не препознамо на време и не лечимо га адекватно, пустићемо болест да ради по своме, а истраживања показују да ће више од 50 посто оболелих након пет година морати да се пензионишу услед инвалидитета. Због

Видљиви знаци болести на шапи

Болови у колелу могу да укажу на појаву реуматоидног артритиса

БОЛЕСТ ПРЕ 16. РОЂЕНДАНА

У Србији од реуматоидног артритиса болује око 2.000 деце код којих се болест јавила пре 16. рођендана.

Принципи лечења су исти: важно је да се што пре постави дијагноза болести. Можда је то у децем узрасту donekle лакше. Јер, ако се дете жали на бол у зглобу или уколико се види да штеди руку или ногу приликом ходања, то мора обавезно да се провери код супспецијалисте реуматологије, да би се што пре поставила дијагноза, али и започело лечење. Код деце се примењују готово сви исти лекови као и код одраслих. Имам пацијенте с јувенилним артритисом који су дочекали дубоку старост с одређеним блажим степеном инвалидности, јер су током болести били добро лечени. Физикална терапија је саставни део лечења деце с овом дијагнозом и за све дилеме око спорта и физичке активности родитељи ће најбољи савет добити од специјалисте физикалне медицине и рехабилитације - казао је др Остојић.

тога је, као прво, важно да се пацијенти с хроничним артритисом рано препознају, то значи у прва три месеца од појаве тегоба.

Друга битна ствар јесте да се ови пацијенти адекватно лече применом снажних антиинфламаторних, супресивних, па чак и биолошких лекова, што значи да пацијенти с хроничним артритисима морају да се лече у специјализованим установама, каквих у Србији има у свим већим градовима - истакао је доцент др Предраг Остојић с Института за реуматологију у Београду, на конференцији за штампу поводом Светског дана борбе против артритиса.

Др Остојић, иначе и председник Удружења реуматолога Србије, подсетио је на француско истраживање које је показало да ако се болест рано препозна и адекватно лечи, током пет година ови болесници не одсуствују с посла ниједан дан и нико од пацијената током тог периода не одлази у пензију, значи нема губитка радне способности.

Потрага за ефикасним леком

Важно је да се терапија која не даје жељене резултате замени и да лекари покушају да код пацијената постигну ремисију, односно потпуно смирење процеса артритиса. Истраживања показују да чак и тада, када се болест рано дијагностикује и када се дају савремени лекови, код 20 одсто болесника ипак се не постигне ремисија и то је велики проблем, због чега наука и даље истражује нове лекове који би помогли овој петини пацијената - навео је др Остојић.

Поред неповратног оштећења зглобова, постоје и многи други фактори који могу да утичу на радну способност ових пацијената, а који нису везани само за хендикеп и ограничене способности.

И пацијенти који су у ремисији у великом проценту и даље трпе хронични бол упркос потпуно смирену артритису. Велики број жали се на хронични замор, осећај недостатка енергије, буде се уморни, стално су поспани током дана, имају тешкоће с несаницом, мучи их синдром немирних ногу који их буди из сна, онемогућава им нормалан сан. Око 70 одсто пацијената има одређене симптоме депресивности, а 20 одсто и дијагнозу депресије - наводи овај реуматолог.

Он објашњава и да сви ови фактори могу неповољно да утичу на радну активност болесника, али и сама неактивност, седење код куће и осећај беспотребности значајно погоршавају депресију ових пацијената и хронични замор. Зато је за њих важно да су физички активни, али и да сачувају свој посао, па је апеловао на послодавце да имају разумевање за ове особе, код којих је често Продуктивност на раду смањена, али да их ипак, на неки начин, подрже.

Време је за посао

Не случајно, ове године Светски дан борбе против артритиса обележен је под слоганом „Време је за посао“, у циљу подизања свести о потреби запошљавања људи који болују од артритиса. И у Србији је усвојен Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа с инвалидитетом, Стратегија за особе с инвалидитетом, као и Стратегија запошљавања 2021-2026, па су чак предвиђене и субвенције за послодавце који запосле ове особе, а међу њима и пацијенте с реуматидним артритисом.

Директор Националне службе за запошљавање Зоран Мартиновић подсетио је да су издвојене субвенције за отварање нових радних места за особе с инвалидитетом и да се 12 месеци уплаћују износи у висини минималне зараде послодавцу који запосли особу с инвалидитетом без радног искуства.

Председница Удружења оболелих од реуматских болести др Мирјана Лапчевић изнела је податак из недавног онлајн истраживања у које се укључило 70 предузећа и 200 пацијената: најалост полови на и једних и других нису знали за помену те субвенције. Она се нада да ће информисање у овој важној области убудуће бити боље, јер реуматске болести могу да утичу на радну способност, али да то не значи да особе које су оболеле од њих не могу да раде.

О. Поповић
Извор: Магазин

Намирнице које поспешују старење коже

ПРИВЛАЧНО А ШТЕТНО

Разлог лошег изгледа коже најчешће се крије у храни и пићу. Оно што једемо подједнако је важно за наш изглед колико и такозване антиејџ креме. Боре, сува кожа, мањак еластичности, природна су последица старења, а неговоње коже изнутра може вам помоћи да успорите биолошки сат. Као што неке намирнице успоравају старење, тако има и оних које чине да делујемо старије него што јесмо.

Шећер

Велике количине шећера могу покренути нежељене хемијске процесе у организму. Када једете више шећера него што ваше ћелије могу да прераде, вишак се спаја с беланчевинама у процесу званом гликозилизација. Производи гликозилизације могу довести до оштећења колагена – беланчевине која вашој кожи даје младалачки изглед.

Со

Ако пазите на количине соли у припреми хране, то не гарантује да је ваш унос соли аутоматски низак. Обратите пажњу на намирнице које су сланије него што мислите, односно сланије него што то можете да осетите.

Транснезасићене масти

Осим што повећавају ризик од срчаних болести, масти могу донети штету и вашој кожи. Оне узоркују упале које могу оштетити колаген и учинити вас осетљивијима

Здрава храна

на ултраљубичасте зраке, што је први узрок старења коже.

Нездрави угљени хидрати

Намирнице богате једноставним угљеним хидратима могу оштетити колаген и влакна коже. Бели хлеб, рафиниране житарице и тестенина од белог брашна имају висок гликемијски индекс (ГИ). Таква храна повезана је с појавом акни, јер у телу долази до пораста глукозе и инсулина, показала је студија на Харвардској школи здравља.

Кафа

Најраспрострањенији стимулативни напитек штетан је за вашу кожу и зубе због високе киселости, зато се саветује да након кафе попијете воду која има неутралну pH вредност.

Енергетска пића

Такозвана енергетска пића богата су кофеином, таурином и шећером, могу помоћи да се привремено осетите полетно и живахно, али заправо су извор бројних ризика и опасности за здравље.

Енергетска пића су високо кисела па штете зубима и кожи. И спортски изотонични напци, произведени за комерцијалну употребу, садрже пуно нездравих састојка краткотрајног учинка.

Алкохолна пића

Клоните се алкохола јер заиста штети здрављу, не само што чини да наша кожа брже стари. Једна од важних функција јетре је да избацује токсине који би могли неповољно да утичу на здравље и прераду старење.

Ако је рад јетре ослабљен, што се често дешава због прекомерног уноса алкохола, токсини се акумулирају у организму и ваша кожа може развити низ проблема попут акни и бора.

Претерано зачињена храна

Јако зачињена храна може наудити крвним судовима и учинити да кожа делује старија него што јесте.

Месо и месне прерађевине

Пуно је разлога зашто би требало да избацили месне прерађевине из прехране, а убрзано старење један је од њих. Бројне месне прерађевине попут салама, кобасица и сланине садрже конзервансе, који могу да покреу упалне процесе на кожи и убрзају старење.

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

НАЈБОЛЈЕ *Rešenje za Vaš Sluh*

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Снимио:
Звонимир
Пешић

Година XIX Број 213. ОКТОБАР, 2021.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обавља следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за висину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Рат је завршен,
Дезертери - на своја
места!*

*После рата многи борци
су демобилисани,
а многи деморалисани.*

*Док су борци држали
ватрене линије,
вође су повлачиле линије
разграничења.*

*У рату је спас, повикаше
бескућници, па одоше у
рат.*

*Неки борци су рат
преспавали,
а многи су нашли праву
згоду, па препливали
Дунав воду.*

*Некима је прошлост
ратна
А садашњост повратна.
Митар Пејић*

TANJA^{heart}dent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х